

Toimetus ja talitus:

Kaarli t. 8.
Tel. 451-91.

Tellimise hind aastas

Üksuste viisi — à 50 snt.
Üksikult . — à 1 kr

Harjulane

Kaitseliidu Harju maleva häälekandja

Kuulutuste hind:

Kuulutuste küljel . . . 6 snt. mm.
Esimesel . . . . . 10 " "
Teksti sees . . . . . 12 " "
Kaitseliitlastele 50% hirmaalandus.
Tellimisi võtavad vastu kõik komp.
päälükud ja natsosakon. esindajad

Nr. 2.

5. veebruaril 1936. a.

IX aastakäik.

Sisu:

1) Kõik ühiselt Eesti kodu ehitustööle; 2) Riigivanema kõne; Rahvahääletusest ja Rahvuskogu ülesannetest; 4) Üles, eesti malev; 5) Maa ja rahva tulevik kohustab; 6) Üksmeeles on jõud; 7) Rahvuskogu kokkukutsumise puhul; 8) Eestlasele eesti nimi; 9) Rahvuslipp; 10) Malevapealiku ksk. ksk. Nr.Nr. 37, 40, 2, 3 ja 4; 11) Teadaanded; 12) Oppeala; Kehaline kasvatus; 14) Allüksuste pealike korraldused; 15) Naiskoduk. ala; — Armsad koduk. naised; — Malevaplk. ksk. Nr. 5; 16) Kodutütarde ala; 17) Noorkotk. ala.

Kõik ühiselt Eesti kodu ehitustööle!

Eesti rahvale läheneb suure tähtsusega silmapilk — rahvahääletus 23., 24. ja 25. veebruaril hra Riigivanemale volituse andmiseks rahvuskogu kokku kutsuda, kelle ülesandeks on lõplikult lahendada meie riigi alusmüüri — põhiseaduse küsimus.

Rahvahääletusel 23., 24. ja 25. veebruaril ütleb Eesti rahvas oma otsuse rahvuskogu kokkukutsumiseks. Rahvuskogu tööks on — luua põhiseadus, mis rajatud Eesti rahva põliste rahvalitsuslikkudele — demokraatlikkudele — töökspidamistele ja millest on kõrvaldatud nii Eesti Vabariigi esimese kui ka praegu maksva põhiseaduse puudused, et seega kindlustada praegusele ja tulevastele põlvedele rahulikkude, kindlat ja edukat arenemist, et hoida põliselt meie rahvast igasugustest vapustustest iseseisvuse säilitamisel.

Et igale kodanikule oleks selge, missuguse määratu tähtsusega on Rahvuskogu kokkukutsumine, tuleb seda küsimust selgitada kodanikkudele.

Rahvahääletus ei ole mitte parteiline ettevõte, ei ole ühegi kildkonna ega üksikute isikute huvides — ta on meie rahva ühine riiklik ja rahvuslik ettevõte, mille eesmärgiks on Eesti kodu ehitustöö, et meie tulevased põlved võiksivad õnne ja rõõmu tunda oma armastatud kodumaal elades.

Kaitseliitlased, naiskodukaitse liikmed ja noorte täiskasvanud juhid, kes Teie olete vabatahtlikult

koondunud maleva ridadesse, et väsimatult tööd teha meie riigi ja rahva julgeolekuks ja heaks käekäiguks, Teile avaneb nüüd selleks suur ja tähtis ajalooline ülesanne — kaasa aidata rahvahääletuse heaks kordaminekuks.

Vähe on, kui iga kaitseliitlane, naiskodukaitse liige ja noorte juht rahvahääletusele välja läheb ning jaatava vastuse annab.

Iga maleva liikme pühaks kohuseks olgu, kus nüüd meie riigi ja rahva huvid nõuavad püsiva rahvusvalitsusliku riigkorra kujundamist, täie teadmise ja innuga kaasaaidata, et eelseisev rahvahääletus hiilgavalt kordaläheks kõigi kodanikke osavõtul ja Rahvuskogu võiks oma ajaloolise ülesande täita.

Selleks on igaihe mureks väsimata selgitustöö tegemine rahva seas, täielikus kooskõlas omavalituse asutustega ja kohalikkude seltskondlikkude organisatsioonidega, et meie pojad-tütred ei jääks üksikõikseks Eesti edaspidise saatuse määramisel eeloleval rahvahääletusel.

Maleva pere liikmed, Teid on alati kodukaitse töös tiivustanud rahva hea käekäik, seesama tunne tiivustagu ka Teid kõiki eeloleval rahvahääletusel ja selgitustöö tegemisel — selleks kõik ühiselt tööle!

Tööd jätkub kõigile!

K. Saar, major,
Harju malevapealik.

Riigivanema kõne

üleriiklikul põllumajanduse ja metsanduse tegelaste kokkutulekul

26. jaanuaril 1936. a.

Lugupeetud põllumajanduse ja metsanduse tegelaste ühendatud pere! Kui maru käib mühisedes üle maa, murdes, hävitades ja ühtlasi külvates, siis hävitab ta elu ja tekitab elu. Kõik, mis on mäda, kõik, mis ei suuda tema hoogudele vastu panna, langeb kokku ja annab valguse- ja kasvuvõimalust noortele taimedele. Torm viib laiali ka uusi seemneid, mis võivad kanduda kümnete tuhandete kilomeetrite taha, külvates uut elu. Kui niisugune maru, kas revolutsioonilaine või sõja näol, käib üle seltskonna, loob ta uut ja hävitab vana. Keda see hävimine puudutab, neil ei ole kerge tormi- ja maruhoogudele vastu panna, ja need, kes selle maru ajal tekivad, ehitavad oma elu suurte raskustega.

Meie, Eesti rahvas, oleme juba mitu niisugust maru lühikese aja jooksul läbi elanud. Meist on kaks korda suured revolutsioonilained üle käinud. Oleme maailmasõjast pidanud võtma osa ja oleme võideldes loonud oma riigi. Ei ole siis ime, kui pärast niisuguseid marulööke meie hulgas leidub inimesi, kes kõige kõrgemaks, mis elu neile võib pakkuda, seavad rahuliku elamise, kuhu ei ulatuks tormihood, kus nad võiksid rahulikult töötada oma perekonnale ja ümbuskonnale. Ja niisuguseid rahuliku elu igatsust külvajaid liigub palju praegu meie maal. Nad kõnelevad salakavalalt ja sosinal: mis meil praegu viga, oleme elanud rahulikku elu kaks aastat ja seepärast ei ole tarvis minna välja rahuliku uluult tormide ja tuulte kätte! Me ei tea, mis meid seal väljas, tulevikus, võib oodata!

Lugupeetud koosviibijad! Kui laev tahab maru panna vastu, peab ta maruga võitlema. Sadamas kaua tegevuseta seisev laev langeb maruhoopide all. Rahvad, kes ainult rahu kõrgeks peavad ja kel puudub tahtmine maruhooge vastu võtta, jäävad nõrgaks. Sõjamees, kes tahab võita, peab võitlusest läbi käima ja kandma palju raskeid lööke. Meie rahvas ei ole oma vabadust kergesti kätte saanud — oleme selle saavutanud hoope jagades ja ise hoope vastu võttes.

Kui meil hakatakse ainult rahu heaks tööd tegema, kui arvatakse, et me ainult valitsuse kaitse ja hooldamise all saame edasi, siis on need valeteed. Kui meie kaks aastat oleme saanud rahulikult elada valitsuse hooldamise all, siis ei ole sellega veel üteldud, et see peab jääma igaveseks nii. Me ei taha endist teha sadamas seisvat mädanavat laeva — tahame minna välja merele, võita tormihäda ja massavalt merelt julgesti jõuda tagasi sadamasse.

Lugupeetud koosolijad! Rahu, kindlat korda, julget tulevikku saab riik ja rahvas siis, kui tal on kõige kindlamalt rajatud asutused. Riik ei saa mitte ainult valitsejate kogemustega, ainult üksikute inimeste tasakaalukusega, üksikute inimeste riigitarkusega ja üksikute inimeste mõjuvõimuga elada edasi ja jõuda paremale tulevikule, vaid riikide kindlustus seisab kindlalt asutuses. Teiste rahvaste eeskujust näeme näiteks, et Inglise rahval on aastasadu kestnud asutused tema rahvaesinduse näol ja Inglise rahvas on jäänud kindlaks oma asutustele ja seepärast suutnud ka kõigist maailmaraskustest tulla

välja ja jääda kindla riikliku korra juure. Sealt peame võtma eeskujut. Me peame vaatama, kuidas suured rahvad on suutnud aastaid rahulikult elada ja areneda.

Kui Inglise kuninganna Elisabeth omal ajal sekretäri ringi sõitis, oli viimane tähendanud oma päevikusse, et igal pool on ta silm näinud vaeseid ja viletsaid inimesi. Sel ajal oli Inglismaal 2½ miljonit inimest. Seesama Inglismaa on oma kindla korra ja asutuste kaudu jõudnud nüüd sinna, et ta pealinnas on praegu kolm korda rohkem elanikke, kui siis oli kogu maal. See Inglismaa on nüüd niisugune, kelle rikkused on lõpmatud. Kõik hoobid, mida riik on võtnud vastu, ei ole suutnud tema rikkust vappustada. Me näeme, et kindlatele asutustele seatud riigid on kõige kindlamad ja me peame ka oma väikeses noores riigis looma kindlad riiklikud asutused.

Riiklike asutuste alusmüüriks on riigi põhiseadus. Oleme oma riigile teinud juba kaks põhiseadust. Esimene kord siis, kui kellelgi ei olnud riiklike kogemusi, kui sõdisime landesvääri vastu. Ei olnud siis ka imestada, kui põhiseadus ei saanud mitte küllalt kaalutud ja meie olude kohane. 15 aasta jooksul kogusime kogemusi. Töötasime selle põhiseaduse alusel ja jõudsime kogu rahvaga arusaamisele, et see on puudulik. Sellele järgnesid põhiseaduse parandamise katsed. Kaks korda lükkas rahvas parandused tagasi ja kui kolmandal korral võtsime vastu maksva põhiseaduse, siis sündis see mitte seepärast, et sel põhiseadusel polnud puudusi, vaid et rahvas nägi, et see on viimne katse rahulisel teel põhiseadust parandada. Neil põhjusil ta võttis selle vastu suure enamusega.

Isegi need, kes meie põhiseaduse muutmist sel kujul ei pooldanud, hääletasid tema poolt seepärast ja selles teadmises, et kui see hääletamine ei oleks annud tagajärge, siis oleksime seisnud raskuste ees.

Nüüd oleme kaks aastat selle põhiseaduse alusel töötanud. Me ei ole tahtnud seda põhiseadust panna maksma täiel määral. Kui oleksime seda teinud, siis oleksime varsti saanud tunda neid takistusi ja raskusi, mis selle pooliku põhiseaduse teostamisel tingimata oleksid tulnud ilmsiks. Meie riigielu on selle kahe aasta jooksul arenenud rahulikult, oleme majanduslikult jõudnud kindlamale järjele mitte üksi linnades, vaid ka maal. Meie majanduselu on võtnud kindlama kuju ja paranemise tundemärgid on kindlasti näha. Aga kas see annab põhjust ütelda, et niisugune seisukord peab kestma igavesti? Kas on meil alust loota, et niisugune olukord kestab igavesti, et meid mingi torm ei taba mitte üksi riigi siseelus, vaid ka väljastpoolt? Keegi ei või anda sellast töötust. Peame oma riigilaevale kiiresti muretsema tugevad purjed, peame riigilaeva tõrvama, naelutama ja parandama; peame oma riigilaevale muretsema niisuguse kapteni ja meeskonna, kes suudaksid juhtida laeva ka siis, kui tuleb tormiga välja minna. Seda kõike peame tegema oma rahva, oma isamaa pärast.

Meil ei jää muud teed üle, kui peame kogu oma rahva parema jõu võtma kokku, peame tulema kokku ja kaaluma meie riigi põhiseadust, mille peale ehi-

tame kõik oma riigi tähtsamad asutused. — Ja kui nüüd mina täie usaldusega, täie teadmise ja meie rahvas on küps selleks, olen pöördunud rahva poole palvega, antagu riigivanemale võimalus rahvuskogu kokku kutsuda selleks, et vaadata läbi, parandada ja uuesti vastu võtta niisugune põhiseadus, mis meile annaks ka kindla garantii selleks, et me võime iga-suguseid torme rahulikult vastu võtta, siis arvan, et rahvas kõik talle kõrva sosistatud jutud rahust, praegusest heast korrast ja praeguse valitsuse kiitusest jätab kõrvale ja usaldab mind ja valitsust, kes ta poole täie usaldusega on pöördunud ja palunud, antagu riigile võimalus saada uus ja korralik põhiseadus. (Tormilesed kiiduavaldused).

Teame kõik, et kui laseme päikesekiire paista läbi teatud klaasi, siis see pudeneb mitmevärviliseks kiirtevihuks, mis ühinedes uuesti annab sama värvita päikesekiire. Selle päikesekiire üksikuid osi värvide näol näeme igal pool looduses. Kõik need sinised, kollased, violetsed, rohelised ja teised värvid on osad päikesekiirest. Kui teeksime kõik need kiired valgeks, näeksime, kui palju kaotaks loodus selle läbi, sest iga kiir on erinev ja tekitab oma eriomadustega kirju elu.

Ei saa olla rahvast, mis ei erineks veel omakeskel, nagu ei ole päikest, mis paistaks ainult valgete kiirtega. Nii ka inimese tegevuses ja loomisvõimeis jäävad kõik ta eriomadused alles. Ei suuda ka ükski inimene neid erinevusi kaotada. See oleks loomuvastane ja sellest oleks kahju, — elu jääks siis liiga ühekülgseks, ühesuguseks ning halliks. Seepärast ei saa olla juttu sellest, et me võiksime luua riigikorra, kus ei oleks värve, kus me ei läheks üheski küsimuses lahku oma mõtete ja tegude poolest.

Nagu looduses kõik värvid võivad kokku sulada ja anda ühe mõjuva ja kogu elu kandva kiire, nii peame ka elus kõik üksikud lahkuminekid, arusaamatused, kõik värvid kokku viima üheks suureks kiireks, ja see kiir peab meid edasi viima ja et selle kiire sisse võime sulatada kõik lahkuminekid. See kiir, mis edasi viib meie noort riiki ja rahvast, see armastus meie riigi vastu ei ole ainult sõnades väljendatud, vaid see on väljendatud ülesehitavas töös meie riigi ja rahva kasuks.

Me ei suuda, kui kisume sellest tervikust ainsagi värvi lahti, hoida ülal ja kasvatada paremale tulevikule oma rahvast teiste suurte ja vägevate riikide ja rahvaste vahel. Ainult sellega, kui me nagu üks tervik, üks ainus rahvas ühiselt astume välja, seal, kus on tarvis, kui sulatame värvid kokku üheks suureks päikesekiireks, kus meil ei ole tarvis salata oma lahkuminekuid väiksemaks küsimusis, ainult sellega suudame püsida teiste riikide vahel ning võime rahulikult areneda, kui me teame, et meil on koht, kus suudame oma värvid kokku sulatada üheks suureks võimsaks jõuks.

Lugupeetud koosolijad! Nooremate inimeste keskel on seatud küsimus, missugune peab olema meie riigi ideaal, mida peame püüdma saavutada? Olen kuulnud arvamisi, et meie riigi ideaal, meie rahva tahtmine ja kandejõud peaksid seisma selles, et seaksime endile ülesanded, mis meid viiksid kaugemale, väljaspoole riigi piire, mis oleksid sedavõrd suured ja kõrged, et meie rahvas saaks värsket jõudu soontesse ja tõuseks uuele elule ja kaugeile väljavaatele. Pean tähendama, nagu alul ütlesin, et me ei pea kartma marulainet, aga meil ei ole ka mingit mõtet oma jõududega suunata võitlust sinna, kus

meid võiksid varitseda suured hädaohud. Meil on oma ideaal, ja see on meie Eesti riik ja rahvas. Me peame tegutsema, me peame kõik oma jõud koon-dama selleks, et seada üles paremaid ja kaugemaid sihte ja neid saavutada oma kodumaal. Meil seisavad ees ülesanded, kus peame harima oma maad kui vabad kodanikud vabas riigis, kui maaharijad, kes tahavad jääda püsima ja teiste rahvastega pidada sammu. Peame endale seadma ülesandeks, et meil ei oleks tallealuse täitki maad, kus inimene ei ole teinud oma kavatsusi ja neid viinud läbi. Meil ei tohi olla tallealuse täitki maad, mida inimene ei ole määranud oma tahtmise järgi. Meil on palju harimata maad, siin on veel palju tööd teha. Meie maa nõuab tahtevõimu, julgust ja loomisoskust. Meie maa nõuab inimesi, kes teda armastavad, ja inimesed, kes teda harivad, peavad omama suurt julgust ja tahtevõimu. Need on rasked ülesanded, aga need on ka ilusad ülesanded. Ei ole midagi ilusamat kui vaba rahva tahtmise järgi haritud maa.

Teie teate, et Goethe oma „Faustis“ laskis oma kangelast kõigist maailma rõõmudest saada osa, aga siiski Faust ei olevat olnud õnnelik. Vaid alles siis, kui ta inimestega ühes oli harinud maad, alles siis ta nägi, et ta ei ole elanud tühjalt, vaid et tema kaasabil on muutunud võimalikuks tühjal maal inimestel põlvest-põlve edasi elada. Seda ära tundes ütles Faust: nüüd võin ma rahulikult surra, ma olen õnnelik.

Seda rõõmu peate ka teie külvama, tõstma meie maaharimise rõõmu, julgust andma neile, kes ei tea, kui ilus see on oma maad harida, ja viima nad vastu paremale tulevikule oma rahva, oma maa ja oma riigi õnneks!

Lõpetan sooviga, et kui te nüüd maale laiali lähete, siis teadke ja ütlege, et me seisame 23., 24. ja 25. veebruaril ülesande ees, mis meie rahva suhtes on erakordse tähtsusega ja mis võib meie tulevikku mõjutada ja suunata nii või teisiti.

Üks välisriigi esindaja ütles mulle, et see on väga julge samm pöörduda niisuguses olukorras, nagu meil praegu, rahva poole. Mina vastasin, et see ei ole julge samm, vaid mina olen rahva poole pöördunud usaldusega ja et ka ise ootan usaldust rahva poolt. Seda sammu ei ole meie astunud selles mõttes, et mingil viisil kindlustada ja katsuda kauem jääda võimu juure, vaid me oleme selle sammu astunud teadmises, et kord peab tulema aeg, kus vaba rahva esindus astub kokku, kus vabariigi valitsusega koos vabalt lepitakse kokku töökavades jne. Ilma selleta meie riik ja rahvas enam edasi ei saa. Kui me oleme kaks aastat hooldanud võimu, siis nüüd on kätte jõudnud aeg, millal rahva terve teadmine ja arusaamine on jõudnud äratundmisele, et niisugustel katsetamistel, kus mässudega ja verevalamistega taheti meil riigivõimu võtta, on nüüd lõpp!

Selles kindlas teadmises olen pöördunud rahva poole ja te võite puhta südametunnistusega ja rahus ütelda kõigile, et kui sellele sammule tullakse jaatavalt vastu, siis ei tulda sellega riigivanemale ja vabariigi valitsusele vastu, vaid Eesti rahvale ja riigile, et seega kinnitada nurgakivi meie riigi alusmüüri ja aidata ehitada uusi müüre, mis kaitsevad kõikide tormide ja rahunuste vastu. (Kestvad kiiduavaldused).

Tuleme kõik kokku vaba rahva esindajaina ilma mingisuguse sunnita, ilma mingisuguse väevõimu avaldamiseta — see on minu tahtmine. Ja võib kindlasti ütelda, et see tahtmine saab teoks!

Rahvahääletusest ja Rahvuskogu ülesannetest.

MISPÄRAST PRAEGUNE PÕHISEADUS NÕUAB PARANDAMIST?

Riigivanema poolt on algatatud suur riiklik aktsioon rahvuskogu kokkukutsumiseks, kelle ülesandeks oleks ette võtta maksvas põhiseaduses vajalisi parandusi, või vajaduse korral välja töötada hoopis uus põhiseadus.

Milleks on astunud selline laiaulatuslik ja üldtähtis samm, milleks vajame maksva põhiseaduse muutmist, need on küsimused, millised kerkivad esile võib olla paljudel kodanikel.

Meie põhiseaduse muutmise ja riikliku korra ummikusse jooksmise küsimus on juba aastaid päevakorral. Oieti kogu meie viimaseaja poliitiline ja riiklik elu on seotud olnud selle kardinaalse küsimusega, kuidas üle saada meie poliitilisest ja riiklikust kurstist, millesse olime sattunud vana põhiseaduse alusel.

Asutava Kogu poolt 1920. a. vastuvõetud ja maksmapandud põhiseadus töötati välja ajastul, kus poliitilised vahekorrad ei olnud veel küllaldaselt stabiliseerunud, kus kõikjal valitsesid äärmised liberaalset voolud ning rahvaesindustes olid ülekaalus pahempoolsed elemendid. Ka meie Asutavas Kogus oli peaaegu pool koosseisust pahempoolseid esindajaid, kuna rahvuslikud parteid seal peaaegu puudusid. Sel ajal valitses veel liberaalne kosmopoliitiline ja internatsionaali kalduv meeoleolu, kus kõik rahvad ja rahvakihtide liikmed olid üheväärsed ja vennad.

Võimus, eriti veel ühe isiku kätte koondununa, nähti hädaohklikku tonti, milline tuletas meele musti absolutismi päevi, millest alles hiljuti oldi vabanenud. Sellega on ka arusaadav, et Asutava Kogu poolt väljatöötatud ja maksmapandud Põhiseadus ei näinud üldse ette riigipea instituuti, vaid kogu võim oli jäetud rahvaesindusele — riigikogule. Kuigi teoreetiliselt oli läbi viidud võimude eraldus — täitev-, kohtu- ja seadusandlik võim, tegelikult oli kõik võim koondunud sajapealisele esinduskogule.

Tegelik elu aga näitas aastate kestel, et see „sajapealine majesteet“ pole kaugeltki õilis ega ideaalne, vaid näitab sageligi hoopis maiset ja inimlike pahedega seotud nägu. See sajapealine kogu, tundes oma mõju ja võimu, tegutses ja toimis täiesti oma heaksarvamise järgi. Täitev organ — Vabariigi Valitsus — eesotsas riigivanemaga, muutus ainult tema tujude mängukanniks. See „sajapealine majesteet“ aga läks isegi nii kaugemale, et unustas, et ta on rahva teener, aga mitte peremees. Ta tahtis rahvale ette dikteerida oma arvatavaid õigusi ja tahet, milline ilmes selgelt kurikuulsa „kvoorumi seaduse“ vastuvõtmisega.

Kõige selle tagajärjel olime sattunud oma riiklikus valitsemises ummikusse, kust pidi üht või teist viisi välja rabelema.

Riikliku kriisi lahendamise väliste avaldustena kerkisid ülesse põhiseaduse muutmise kavad. Rahva poolt nõuti tugevat võimuga riigivanemat — „kõva kätt“, isikuvalimise põhimõtte teostamist, riigikogu võmupiiride ja ta liikmete arvu vähendamist jne.

Vastavalt nendele loosungitele töötati välja riigikogu enese poolt põhiseaduse muutmise eelnõu.

Kuid juba hakkasid sel korral esile kerkima jõud, kes tahtsid ära kasutada tekkinud olukorda ja valitsemise kriisi ning sellest omale profiiti lüüa. Tekkis n. n. „vabadussõjalaste“ liikumine, esialgu puhtideelise väikse ringina, kuid pärastpoole ikka rohkem ja rohkem teatud poliitilisi sihte taotleva erakonnana. Tema juhtlauseks ja loosungiks oli — maha erakonnad, maha praegune kord, milline on mäda ja asemele uus kord, uus valitsus ja uued inimesed. Tekkinud segases olukorras lükati rahva poolt esimene põhiseaduse muutmise eelnõu tagasi. Ja kui vapside põhiseaduse eelnõu eel esitati riigikogu poolt uus põhiseaduse muutmise eelnõu, siis oli selle läbikukkumine juba käegakatsutav.

Vapside põhiseaduse eelnõu tuli rahvahääletusele kolmandana. Olukord oli kujunenud pinevaks, olime sattunud oma riiklikus valitsemises ummikusse, millest väljapääsu ei olnud ette näha. Õhkkond oli pinev ja närveldav. Rahvas oli tülpunud alalistest hääletamistest ja erakondade kisklemistest. Riigikogu autoriteet rahva silmis langes nullile. Valitsused kujunesid ikka enam ja enam ebastabiilseks ning nad ei suutnud midagi kindlat ega püsivat ära teha.

Kõige selle tagajärjel olime jõudnud vapside põhiseaduse muutmise eel olukorda, kus isegi meie lugupeetud riigivanem K. Päts oli sunnitud avalikult teatama, et tuleks hääletada ettepaneku poolt, kuna ei ole teist pääsu tekkinud ummikust.

Tekkinud ülespiitsutatud õhkkonnas võeti vastu vapside poolt esitatud põhiseadus rõhuva häälteenamusega. Ja vapsid hõiskasid, avalikult deklareerides, et need üle neljasaja tuhande kodaniku, kes andsid oma hääle, selle põhiseaduse muutmise seaduse eelnõu poolt, olla kõik nende pooldajad. Kuid tegelikult ei olnud see kaugeltki nii. Need olid nende kodanike hääled, kes olid tüdind vanast korrast, erakondade nääklemistest ja kisklemisest, riigikogu saamatusest ja alalistest valitsuse kriisidest. Need olid kodanike hääled, kes tahtsid näha midagi uut, midagi paremat, ja kindlamat. Ja sel korral ei hääletatud üldse põhiseaduse kui niisuguse ja selle üksikute paragrahvide poolt, vaid impulsiivselt, võib olla isegi alateadlikult ette aimates, et ainult sel teel võib leida väljapääsu tekkinud umikust.

Vapside põhiseaduse koostajad deklareerisid, et ainult nende põhiseaduse muutmise kava lahendab valitseva riikliku ja poliitilise kriisi ja ainult selles ettenähtud kõva käega riigivanem suudab riigis korda luua ja pidurdada riigikogu ja erakondade vastutamatu tantsu.

Ja neil oli selles mõttes ka osaliselt õigus. Vapside suur teene on kahtlematult see, et nad andsid meile sellise põhiseaduse, kus ette nähtud niivõrt suurvõimuga riigipea-riigivanem, et see võib valitseda täiesti ilma rahvaesinduseta - riigikoguta ja kelle käes valitsuse liikmed võivad olla ainult tööriistaks. Selle põhiseaduse alusel oli praegusel riigivanemal võimalus likvideerida selle loojat ennast — vapside

liikumist ning seada kindel kord ja rahu riigis jalule. Sellega on selle põhiseaduse hüveks olnud just see, et ta on annud riigivanemale niivõrt suured õigused, et ta võib tõelise riigipeana-valitsejana ainult üksinda teostada riigi valitsemist.

Kuid sellise suure võimu koondamine ühe isiku kätte on hädaohtlik. Riigiõiguse põhialuseks on võimude jaotamise põhimõte, kus peavad olema eraldatud ja tasakaalustatud nii seadusandlik, kohtu kui ka täitev võim. Võimu koondamine ühe organi, või ühe isiku ja asutise kätte on hädaohtlik, kuna sel juhul ei ole kedagi, kes suudaks pidurdada selle võimu kuritarvidust. Ja võimul on see omandus, et see lööb kui magus viin pähe ja selle kandja võib kaotada enesekriitika ja enesevalitsemise. Sellepärast peab olema teine võim, kes vajaduse korral pidurdab ühe võimu laiutamispüüdeid, kui see võib tekkida.

Kui eelmise põhiseaduse järgi võim oli peaaegu tervikuna koondunud seadusandliku kogu — riigikogu kätte, siis käesoleva põhiseaduse järgi on see koondatud riigipea — riigivanema kätte. Ja viimane võib teostada valitsemist, anda seadusi, maksma panna riigi eelarvet, kuulutada välja kaitseseisukorda jne., teostada täiesti ilma rahvaesinduseta — riigikoguta, nagu näeme seda ka viimase kaheaastast riigi valitsemisest. Tänu sellisele suurele võimule, mis antud riigivanemale, võis riigivanem seda teostada, jäädes kindlalt põhiseaduslikule pinnale. Et meil kõige selle tagajärjel on olnud riigivalitsemises edu, on saavutatud riigis kindel kord ja rahu, on likvideeritud töötaolu ja on maa vastu viidud majanduslikule tõusule, kõik see on tingitud ainult sellest, et meie riigi etteotsa on sattunud suurte vaimuannetega ja kogemustega isikud, kes omi kogemusi ja teadmisi ärakasutavad üld- ja ainult rahva huvides.

Kuid kes kindlustab meile, et meil ka edaspidi ja alati valitsuse etteotsa satuks paremad pead ja pojad. Alles hiljuti vapside liikumise ajal meie kõik nägime, kuidas sealpoolt öeldi, et kui tahame, siis paneme kas või telefoniposti riigivanemaks. Ja vaadake, teatud kordadel võib tõesti teatud mõjutustel ja üleskihutustel sattuda valitsuse etteotsa isik, kes on olev täiel määral niiditõmbajate tahtest. Ja sel korral võib sarnase suure võimuga riigivanem kujuneda hädaohtlikuks kogu riigile ja rahvale. Selle tagajärjel võib tekkida ühe kildkonna, ühe ringkonna diktaator, kus kõiki teisitõmlejalid sunnitakse vaikima ühel või teisel teel. Ja kuna põhiseaduse järgi riigivanema valimine toimub iga viie aasta takka, siis võib meil tekkida iga viie aasta järele valitsemises revolutsioon, kus kõik pühitakse ära, mis loodud ja tehtud eelneva viie aasta jooksul.

Sellepärast on hädaohtlik sellise suure võimuga riigipea rahulike olukordade juures ja see võib viia välja suurte riiklike vapustusteni. Kuid meie, kes meie oleme väike riik ja rahvas suurte rahvaste vahel, ei või omale lubada tekkida siseriiklikke rahunusi ja hõõrumisi. Neist peame hoiduma, kui tahame püsida iseseisvatena ja vabadena.

Teine suur puudus, mis sisaldub maksvas põhiseaduses, on proportsionaalne valimisviis. Proportsionaalse valimisviisi eeltingimuseks on juba see, et tekivad killunemised, tekivad erakonnad, kes on alalise võitluses. Rahvas on alati nõudnud isikuvalimise põhimõtte teostamist valimistel, kuid selleni pole meie siiski veel jõudnud. Isikuvalimise põhimõtet ei

saa teostada täiel määral aga mitte proportsionaalse põhimõtte juures. Ja kuna maksev põhiseadus sisaldab proportsionaalse põhimõtte, siis ei vaabne meie erakondade tekkimisest ja rahva killunemisest kunagi, kui see põhiseadus maksab.

Maksev põhiseadus on koostatud isikute poolt, kel puudusid kogemused tegelikus riigivalitsemise töös. Pealegi on see tehtud valmis suure kiiruga ja ülepeakaela. Sellepärast on ka arusaadav, et see sisaldab palju puhttehnilisi vigu ja puudusi. Kuna selle põhialuseks on ikkagi 1920. a. põhiseadus, milline taotles hoopis vastupidiseid sihte ja omas hoopis teised põhialused, ja kuna ainult üksikud paragrahvid selles on muudetud ja ümber töötatud, siis on ka arusaadav, et ta sisaldab eneses äärmiselt palju vastuoksusi — kollisioone. Sinna on sisse jäänud osalt vana põhiseaduse vaim, mille aluseks äärmine liberaalsus, rahvaesinduse kõikvõimusus, kuid sealsamas leiduvad ta parandatud osad, millest õhkub välja „juhi“ hinge ja õhkkonda ning kõikvõimsa riigipea õigusi. See on kui kahe ilmavaate ja hingeelu segu, millised üksteisega on täiesti vastolulised ja kooskõlastamatud.

Kõige selle tagajärjel peab tahes või tahtmatult mõnna, et maksev põhiseadus ei rahulda meid ja ei vasta meie rahva iseloomule. Ta ei võimalda ka teostada rahulikku riigi valitsemist ja on hädaohtlik riiklikule rahule ja julgeolekule.

Sellepärast on paratamatu uue põhiseaduse väljatöötamine või maksva parandamine. Ja selleks ongi riigivanema poolt astutud vastav samm rahvuskogu kokkukutsumiseks rahvahääletuse teel.

Riigivanema otsuses on märgitud need põhialused, millele peab rajatud olema meie tulevane riigikord. Kõigepealt peab Eesti saama rahvavalitsuslikuks demokraatlikuks riigiks, kus algriigivõim on rahva käes. Oma õiguste teostamise, niivõrt kui ta seda ise teostada ei saa, delegerib rahvas edasi riigipeale ja esinduskogule, kusjuures need kaks võimu peavad tegutsema tasakaalustatult ja käsikäes.

Võib kerkida küsimus, kas võime anda rahvuskogule sarnased suured õigused ja võimu, kas võime jätta tema hooleks riigi põhialuste loomise?

Meie esimene põhiseadus anti Asutava Kogu poolt. Asutava Kogu liikmed olid valitud samuti rahva poolt ilma, et oleks antud nendele juhiseid, kuidas tuleks välja töötada põhiseadus. Praegu aga on riigivanema otsuses kindlaks määratud need alused, millele peab rajatud olema meie tulevane riiklik kord ja rahvuskogu peab neist kinni pidama. Sellega on kindlustatud, et rahvuskogu ei saa talitada täiel määral oma tahtmise, vaid kindlate juhtnõõride järgi. Muidugi on lahtised väga paljud küsimused — kuidas valitakse riigivanem, kuidas sünnib kandidaatide ülesseadmise rahvuskokku jne., kuid kõiki neid küsimusi ei saa lahendada ühe otsusega. Seda lahendab juba rahva enese poolt valitud paremate poegade kogu — rahvuskogu ja niipalju usaldust peab meil ka olema nende jaoks. Sest lõpuks valime meie ju ise nad, valib kogu rahvas ja iga hääleõiguslik kodanik. Ja iga valija peab teadma, keda ta sinna valib. Pealegi on riigivanem deklareerinud kindlal sõnal, et kandidaatide ülesseadmise rahvuskokku sünnib täiesti vabalt rahva enese tahtel ja parema äranägemise järgi.

Kokkuvõttes peame ütlema, et praegune põhi-

Üles, eesti malev!

Kuu aja pärast, 23., 24. ja 25. veebruaril s. a., seisab meie kodanikel ees suur ja tähtis rahvahääletus, mis peab otsustama rahvuskogu kokkukutsu- mise ja põhiseaduse uuendamise küsimuse.

Juba aastaid on meie rahvast häirinud põhisea- duse kriisi raskused. Meie seniste põhiseaduste puu- dused on vaatamata riigi tõsisemate ja kaalukamate juhtide heale tahtele ja pingutustele toonud suuri raskusi, hõõrumisi, kardetavaid sisevõitlusi ning rahva edu takistavaid rahulolematusi meie noore ise- seisvuse aastatesse. Kuigi meie rahva jõukus, hea- olu, rahvuslik enesetunne, hariduslik tasapind ja kaitsevõime neil iseseisvuse aastail väga suuresti ja jõudsasti on tõusnud, siiski on meie rahva tööjõudu, ühtlustunnet ning rahulikkku korda riigis saanud hal- vata sellased pahed, nagu killunemine demagoogi- liselt võistlevaisse parteidesse, võimu tasakaalutus ja muud sellega ühenduses olevad nähtused. Seda on seni võimaldanud meie põhiseadused.

Kui endine põhiseadus tegi kõikvõimsaks par- teidest koosneva parlamendi ja võimaldas sel nii val- litsuse kui ka rahvaga talitada oma tahtmise ning sajaealise hulgas paratamatute intriigide järele, siis praegune põhiseadus on kõikvõimsaks, kontrolli- matuks teinud riigipea, kes üksinda võib otsustada ja valitseda nii nagu soovib.

Meie rahvas oma terve ja vabadust hindava vai- muga ei taha ega suuda taluda tasakaalustamata võimu, olgu see liiaks kõikuv või liiaks paindumatu. Meie rahvas tahab ja väärib soliidset demokraat- likku — kindlat rahvavalitsuslikku — korda, kus

seadus ei saa aluseks kindlale ja kõikumatule riikli- kule korrale ning julgeolekule. Selles tuleb ette võtta terve rida suuri ja põhjanevaid uuendusi ja paran- dusi. Ja nende paranduste tegemiseks on annud nüüd võimaluse riigivanem oma otsusega eeloleva rahvahääletuse näol.

Iga kodanik, kes läheb valimistele, peab teadma, et ta on üks neist kellest oleneb Eesti saatust ja tule- vik. Igaüks meist omab kodus teliskivi — hääle, mille ta peab viima kaasa, et aidata ülesse ehitada meie riigihoonet ja riigi alussambaid. Meist igauhest ripub ära, kas tahame aidata selleks kaasa või mitte. Ja kes ei tahaks siis kaasa aidata oma rahva ja kodu- maa tuleviku kindlustamisele ja ülesehitavale tööle. Minnes eeloleval rahvahääletamisel hääletamiskasti juurde ja andes oma hääle rahvuskogu kokkukutsu- mise poolt, olme sellega kaasa aidanud selleks, et saaksime kindla riigikorra, kindlad alussambad, mil- lele julgelt võib ehitada kogu meie riiklik pealeehitus ja millele rajaneb meie riigi ja rahva heaolek ja hüvang.

RAHVUSKOGU ON MEIE ISESEISVUSE KANTSI
MEISTER — IGA KODANIK EHTUSMATERJALI
KOKKUKANDJA.

võimu kõrgeim algallikas jääks rahva kätte, selle usaldusmeestena aga juhiks rahva saatust riigipea, valitsus ja rahvaesindused, kelle kõigi võim aga olgu tasakaalustatud nii, et nad üksteisi küll kontrollik- sid, aga üksteise paremat tahet takistada ei saaks.

Meie esimene põhiseadus sündis rasketel mur- ranguaegadel, kus tookordses valijaskonnas ja Asu- tavas Kogus suurt mõju avaldasid suure maailma- sõja, Vene revolutsiooni ja võõra võimu alt vabane- nud ning iseseisvuseks korraldamata rahva ärevad mälestused, vaated ja tunded. Kuigi Asutav Kogu vahest parimat tahtis anda, siiski polnud tal veel riik- like kogemusi ega vastanud ta ise oma koosseisult meie põhjamaiselt kaine ning kodu ja isikuvabadust armastava rahva põhivaimule. Ta andis põhisea- duse, mis küll kubises iseäralistest liberaalsustest, pealtnäha meeldivast vabameelsusest, kuid milles riiki juhtiv võim oli tasakaalutu. See tõi aastate jooksul kriisi, mis seda rohkem veel süvenes, mida rohkem mujal Euroopas mitmel pool demokraatlikud põhiseadused varisesid.

Kahel korral püüdis vana põhiseaduse alusel loodud riigikogu põhiseadust parandada, kuid et sama riigikogu eluviiside tõttu parteiliselt lõhenenud rahvas enam ei uskunud riigikogu kui kõrgeima va- litseja heasse tahtesse, siis kukkusid need parandu- sed rahvahääletusel läbi.

Üldises võitluses parteide vahel süvenes aga rahulolematust riigis. Ja kui siis ühe poliitilise grupi poolt esitati uus põhiseaduse kava, mis sama riigi- kogu — selle sajaealise majasteedi, kes polnud osa- nud sirgjooneliselt, asjalikult ja kindlalt valitseda ning kes sageli kabinette nagu mängukanne lennutas ning löi, — võimu üsna nulli ligi viis ja võimu andis ainsa isiku — riigivanema-presidendi — kätte, siis hääletas tüdinud rahvas selle kava poolt, lootes oma massipsühhoosis, et vahest saame nüüd rahu majja ja riigielu roopasse. Sellane äärmusest äärmusesse hüppamine on aga väga kardetav. Kui esimene põhi- seadus loodi pärast maailmasõda võimule ja moodi tõusnud, kuid praktiliselt riigielu juhtimist mitte veel omava sotsialismi mõju all, siis nüüd oli tehtud uue põhiseaduse näol vastulööök järjekordse moeõpetuse — fašismi, juhprintsibi, ainuisiku valitsemise — mõjul.

Sellased äärmustesse kaldumised pole õnneks meie rahvale. Seda mõistsid ka meie iseseisvuse rajamisaja kaks suurimat eestvõitlejat ja juhti, praegune riigivanem K. Päts ja kaitseväge üle- juhataja kindral-leitnant J. Laidoner, kes kindlai- mate demokraatliku korra ja rahvavalitsusliku viisi pooldajatena asusid vastu meie vaba rahva põhiõi- guste kaotsimineku võimalustele, ning demokraatliku riigikorra hooldajaina asusid tööle, et meie riigielu kindlalt uueks luua rahvavalitsusliku riigikorra alu- sel. Kõigepealt luues riigis kindla korra ja rahu asu- sid nad eelduste loomisele, et seda riigikorda maksmä panna. Nüüd on riigivanem pöördunud rahva poole, kutsudes kõiki appi jääva ja kõikumatu demokraat-liku korra lõplikuks kindlustamiseks meie riigis.

Eeloleval rahvahääletusel peab rahvas oma osa- võtu ja vastusega andma otsuse, kas ja kuidas kind-

lustada meie riigi ja rahva saatus. Seepärast omab eelolev rahvahääletamine erakordse tähtsuse ning seepärast on iga kodaniku ülim kohus siin kindel ja sõna ütelda riigivanema tähtsale ning suureulatuslikule ettepanekule. See võimaldaks kutsuda kokku rahvuskogu, kes siis rahvahääletusel õigekstunnistatud põhilause alusel parandaks maksvat põhiseadust või töötaks välja uue, mis kindlustaks vabadust ja korda ning looks meie riigielu tasakaalustatuks ja uueks.

Vaadeldes riigivanema poolt rahvale heakskiitmiseks esitatud otsuse kava näeme, et selle järele rahvas otsust andes määrab ära kõik tulevase riigikorra tähtsaimad põhialused. Rahvuskogu oma volitustes oleks kindlalt piiratud rahva enda tahtega: Eesti peab olema demokraatlik vabariik, mida valitseatakse rahvavalitsuslikul alusel. Senisest parteiriigist peab ta riigipea, stabiilse valitsuse ja kahekojalise rahvaesinduse vahel jaotatud ning tasakaalustatud võimu ja ülesannete abil saama tõeliseks vabaduste maaks, kindla korraga rahvariigiks.

Riigivanem on öelnud, et kord tuleb riigis teisiti kindlustada kui seda tagab praegune põhiseadus; seda on valitsus kindlasti ette võtnud, poolel teel seismajäämist ei ole ja valitsus enne ei tagane, kuni on jõutud meie riikliku, demokraatliku, korra uuestielustamisele. Sama on kinnitanud ka meie riigikaitse kõrgeim juht kaitseväge ülejuhataja. Igale kainelt mõtlevale kodanikule, kellele on kallid Eesti riigi rahu ja saatus, peaks olema selge, et 23.—25. veebruaril rahvahääletusel ei või olla kaksipidi mõtlemist ega kõhklevat eemalejäämist hääletusest. Igale on selge, et uue korra maksimahakkamine tooks meie maale tagasi kodurahu, mida meie nii hädasti vajame ja mida peame soovima oma riigi arengu ning iseseisvuse püsivuse huvides.

Kuidas tuleb talitada igal kaitseliitlasel eeloleval rahvahääletusel? Mis oleks tema kohuseks vaba kodanikuna?

Meie kaitseliit on alati kindlalt eemale hoidunud parteipoliitilistest heitlustest ja seda peab ta kõige kindlamalt tegema ka tulevikus. Kaitseliit on riiklike ülesannetega seltskondlik rahva omakaitse organisatsioon, kelle ülimaks ülesandeks on säilitada

riigis rahu ja aidata seda kaitsta nii sisemiste kui ka väliste vaenlaste vastu. Et säilitada riigis rahu, on tarvis mitte ainult relvaga olla valvel, vaid ka sõnaga ja mõttega püüda olukordi nii lahendada, et rahutused ja riikliku elu kriisid oleksid ära hoitud.

Kaitseliit on apoliitiline ja vabatahtlik rahvusorganisatsioon — on organisatsioon, kes oma isamaad kõige andunumalt tahab teenida, tarbekorral kogu oma jõu ja isegi oma elu isamaa altarile tuues. Vabatahtlikkus on suur eneseohverdamise akt. Kes vabatahtlikult töötab suure eesmärgi kasuks, see on alati teistest õilsam ja temalt võib ka paremat ning rohkemat loota. Apoliitiline olla ei tähenda aga sugugi mitte seda, et peab eemale hoidma kõigest sellest, millest on kasu tervikule, kogu riigile ja kogu rahvale.

On loomulik, et kaitseliitlane peab hoiduma parteipoliitilisest võitlusest, — et ta erakondadevahelises heitluses peab jääma apoliitiliseks. Kui aga otsustamise all on kogu rahva saatus määravad küsimused ning kogu rahva ja riigi rahuliku arenemise võimalused, siis on ka iga kaitseliitlane kohustatud täie innu ning tõsidusega kaasa töötama, et need küsimused lahendataks riikliku rahu ja rahva parema edu mõtte. Siis peab ka iga kaitseliitlane kui riiklikult ja rahvuslikult mõtleja vaba kodanik oma energia tööle rakendama, et see otsus saaks sellane, mis toob rahvale õnne ja riigile rahu.

Eelolev rahvahääletus on Eesti rahva tuleviku kindlustamise mõttes äärmiselt suure tähtsusega. Siin tuleb küsimuse alla, kas astume suure sammu edasi korra, rahu ja vabaduste kindlustamise suunas, või jääme tammuma raskusi võimaldava põhiseaduse ja otsustamata olukorra juure. Iga truu rahvuslane, kes oma riiki tahab näha õiguslikult korraldatuna ja vabadusi kindlustava riigina, see on kutsutud ja tuleb nüüd välja ja langetab oma otsuse tulevasele rahvuskogule jaatavalt.

Kodumaa rahu ja kindel kord on kallimad kui tammumine olukorras, mis lõhestab meie väikese rahva jõudu ja ühtlustunnet. Peame looma riigikorra, mis vanemal võimaldab oma riigi ja rahva saatuse juhtimise rahvuslikult ning kõikumishädaohuta üle anda nooremale ja tulevastele põlvetele.

Eesti rahva parema tuleviku kindlustab ühine võimas jaatav vastus veebruarikuu rahvahääletusel.

Maa ja rahva tulevik kohustab.

Palju hämaraid päevi on pidanud üle elama meie kodumaa. Palju päevi täis tuska ja kibedat kannatust illustreerivad meie vabadusvõitluse ajalugu; on olnud silmapilke, kus kõik näis olevat kaotatud, kus kokkuvarisemine on käega katsutav, kuid vabadustuluke ei sure üheski allaheidetud rahvas, kuigi see vahest ajutiselt sumbub võõra domineeriva võimu survel.

Seda tõendab meiegi lähim minevik, kus vabanesime võõra võimu kütkest ja asusime ise korraldama oma kodu.

Juba meie sünnihälli juures varitses vaenlane

veriste kätega, et meid hävitada. Meie noort vabadust, seda paljutöötavat ning ennustavat koidutähte, ähvardas juba alguses tõsine hädaoht.

Tee iseseisvusele on olnud pikk ja okkiline, täis muresid, ohkeid ja meeletlikke võitlusi.

Ent rahvaste vabadusvõitlused, niipalju kui neid tunneb ajalugu, on olnud alati ja igal pool rasked, visad ning meeletlikud. Seetõttu on ka võidusaa-vutused igale rahvale olnud armsad ja kallid.

Ka eesti rahvas on viimases vabadusvõitluses nii ida kui ka lääne vägivalda vastu näidanud, et temas on veel tugev esivanemate — kalevi — vaim, et

temas elab küllalt mehi, kangelasi, kes oskavad, julgevad ja suudavad teostada rahva kalleimaid aateid.

Selles kangelasmeelses heitluses kanti kokku need kivid, millest rajati alused Eesti vabale ja iseseisvale kodule.

*

Oma ligi 18. iseseisvuse aasta kestes on meie riik ja rahvas vaatamata kõigile raskustele ning isegi mõningaile nooruse eksisammudele oma elu korradamisel väga palju ja kahtlemata rohkem korda saanud kui seda mõne vanema rahva juures võime tähele panna, ja, võttes arvesse meie rahva tervet ning töökat vaimu, ei tohiks vähimatki kartust olla ega tekkida tuleviku suhtes, nagu ei suudaks me iseseisvalt jätkata oma elu.

Siinkohal ei saa, kahjuks, jätta märkimata neid kurbi sündmusi, mida oleme pidanud elama üle oma iseseisvuse aastate kestes — et neist tõsist õpetust võtta tulevikuks.

Esmajärjes tuleks märkida 1. detsembrist 1924. a., kus vaenlane teist korda sirutas välja oma verise käe, et hävitada ja purustada meie kodu — ja mis oleks meie rahva nõrgema meelevõime juures võinud kujuneda isegi saatuslikuks meie iseolemisele.

Kui 1. detsembri kurvad sündmused olid ida arusaamise ja mõjutuse vili ja kavatsus meie rahvast uuesti paisata tundmatule teele, siis hiljutised 8. detsembri avantüristlikud ning kuritahtlikud kavatsused, millised, tänu meie kaitseparaadi kõrgusele, juba eelavaldas järgus sumbutati, näib olevat lääne pakitseva ning tungiva vaimu otsene vili ja mitte vähem kardetavam ja hädaohtlikum meie iseseisvusele, ja mis näib olevat väga lähedases suguluses landesvääri kandjatega, mis oleks paratamatult välja kutsunud meeletu verevalamise käputäie inimeste haiglase võimuhullustuse ning kergemeelsuse tõttu. Meie rahvas on siiski niivõrd väike, et ta ialgi ei tohiks end ise hakata veristama. See oleks suurim meeletus ning kardetavaim mäng oma saatusega.

Kuid need sündmused näitavad ühtlasi, et nii edasimineks oleks olnud kahtlemata tee kristikku, ja kui me tahame julgelt ning kartmatult endale rajada tulevikku, siis tuleb senised arusaamised võtta põhjalikule revideerimisele. Ja meie riigijuhtide ning valitsuse kohuseks on need pahaloomulised ja meie iseolemist õõnestavad võõrkehad eesti rahva elavast organismist lõplikult eemaldada, et võiksime rahulikult ja üksmeeles teha oma tööd, mis tohiks olla suurimaks õnnistuseks meie parimaile ja ilusamaile püüdeile.

Edasi tulevad meele meie riigimehe ja rahudelegatsiooni juhi kadunud **Jaan Poska** ettenägelikud sõnad, millega ta lõpetas rahutöö aruande ettekandmise Asutavale Kogule, lausudes järgmiselt: „**Maitskem rahu, aga hoidkem alal ja kasvatagem oma sõjalist jõudu!**“

Teiste sõnadega — seda vaprat ennastsalgavat ning ohverdavat vaimu. Kuid kahjuks meie toorkordne arusaamine oli veidi teissugune kui need aja-

loolised ning hoiatavad sõnad, mis leidsid rakendamist alles pärast 1924. aasta 1. detsembri valusat ning kurba õppetundi rahva omakaitse — praeguse kaitseleidu — uuestisünniga.

Kaitseliit on suurim omakaitse ning rahvuslikku aadet kandev organisatsioon, kuhu on koondunud kümned tuhanded meie tublimad mehed, naised ja tulihingelised ning elust sädelevad noored.

Kaitseliit on ühtlasi rahva meelevõime kandja, sisemise rahu ning ühtekuuluvuse kehastaja ja seepärast ei tohiks ükski tõsine riigikodanik, kellele on kallis meie rahva vabadus ja tulevik, puududa omakaitse ridadest, et ühiselt teha seda õilsat tööd meie julgeoleku ja riigikaitse alal ja mida peab arvestama igaüks, kel tekivad vähegi kurjad mõtted meie olemasolu suhtes.

On avalik saladus, et meie geograafiline asend on sellane, kus ühelt poolt lehvib hitlerlik vaim ja teiselt poolt piirab meid tuldpurskav mägi, mille jalal me asume ja mis kaugeltki veel ei ole lakanud oma tuleleeki külvamast, mis meid julgeoleku suhtes asetab eriti valveloleku seisukorda ja vähimagi enda unustamise korral võivad võõrad — saaki ahnitsevad pilgud — meie juures kergesti jääda peatuma.

Eriti valvelolekut nõuab meilt praegune erakordne aeg ja olukord maailma poliitilisel näitelaval, kus riigid rahu alalhoiu ettekäändel üksteise võidu end relvastavad, ja pea see ei või plahvatada kõige pisemast tulesädemest ja ka meid kiskuda oma kirgedes möllu.

Nüüd, millal me seisame oma riigielus suurte ning tähtsate küsimuste otsustamise ja lahendamise lävel, tuleb meil täie tõsidusega sellele vastu minna ja eesti rahva elus asetleidnud suurtel ning ajaloolistel päevadel, s. o. 23., 24. ja 25. veebruaril, uuesti kinnitada usku paremasse tulevikku ja töötada, et maa, mida laulik märgib Peipsi piirilt Läänemere kaldani, Munamäe metsalt-murult Soome laheni, on ja jääb igavesti vabaks eestlaste koduks, kus eestlane ise oma vabal tahtel ning parime arusaamise järgi juhib oma elu ja korraldab kodu tema enda poolt loodava **rahvavalitsusliku** korra aluseil.

Et meie väikese kodumaa tulevik oleks helge ja päikesepaisteline, selleks kohustab meid praegune erakordne aeg ja nõuab meilt selget mõistust ja külma verd enam kui kunagi enne.

See on õieti meie vabadusvõitluse teine etapp ja seepärast ei tohiks siin ükski tõsine riigikodanik, kellele on kallis meie rahva ja maa tulevik, jääda ükskõikseks pealtvaatajaks, vaid kõik ühiselt tööle — tähiseil, mis on püstitatud vabadussõja heitlusväljadel, et sini-must-valge trikoloor võib igavesti lehtida meie kodus.

Kui ärkamisaja päevil seati juhtlauseks — **olgem eestlased** — siis tuleks seda tänapäeval täiendada lisandusega — **jäägem eestlasteks** — ja kandkem seda nime vääriilises aus, siis ei ole kahtlust, et me tuulte ning tormidegi keerises jääme seisma ega murdu ialgi.

Ja teie, noored, sirguge ning kasvage tuleviku tungla kandjaiks oma isade maal.

Rahvahääletusest osavõtt — iga kodaniku püha toiming!

Üksmeeles on jõud!

Rahvahääletuse selgitustöö Harjumaal edeneb jõudsalt.

Ettevalmistused Harjumaal eelseisvaks Rahvuskogu kokkukutsumise rahvahääletuseks edenevad hoogsalt. Kõik isamaalikult mõtlejad tegelased valdades on koondunud üldise selgitustöö edukamaks teostamiseks seltskondlikkusesse komiteedesse, mis-sugused tegutsevad juba igas vallas. Üleskutsule — võtta osa selgitustööst Rahvuskogu kokkukutsumise kasuks — on järgnenud eranditult kõik vallaomavalitsuste tegelased, koolide õppejõud, kaitseliitlased koos naiskodukaitse liikmetega, seltside ja ühisuste juhtivad tegelased ja juhtivad isikud kohalikus seltskonnas. Ei ole teada ühtki, kes praegusel tõsisel silmapilgul oleks loobunud kaasatöötamisest üldrahvusliku algatuse teostamiseks, missugusest tähtsal määral oleneb riigi ja rahva edaspidine saatus. Kõik tegelased valdades, kantult vastutus- ja kohusetundest meie kodumaa ees, avaldavad täit valmisolekut neile langevate selgitustöö ülesannete täitmiseks, teutsedes suure innu ja agarusega.

Moodustatud seltskondlikkude komiteede jõud järjest suurenevad. Komiteede koosseise täiendatakse uute liikmete ja kaastöölistega. Eesmärgiks on, et kõik isamaalikult mõtlejad ringkonnad igas vallas oleks koondatud seltskondliku komitee ümber ja rakendatud ühisele tööle, ning et komiteedel oleks küllaldane side oma kaastööliste kaudu kõikide kogukondade ja küladega. Komiteede tegevus sünnib plaanikindlalt ja ettenägelikult agaramate tegelaste juhtimisel.

Seltskondlikud komiteed on võimsad tegurid, kes

selgitustööga viivad selguse Rahvuskogu kokkukutsumise vajaduse kohta igasse perekonda ja kes hoolitsevad, et kõik kodanikud 23., 24. ja 25. veebruaril s. a. poolt hääletamisega Rahvuskogu kokkukutsumisele kaasa aitaks. Komiteed koosnevad kohaliku rahva juhtivatest tegelastest. Pole kahtlust, et rahvas järgneb meie riigijuhtide ja kohaliku juhtkonna ühisele üleskutsule ja et Rahvuskogu kokkukutsumine leiab kodanike rõhuva enamuse pooldamist.

Esmakordselt on valdades kohalikud rahvajuhid ja tegelased suurel hulgal ja nii üksmeelselt ühise riikliku ja rahvusliku algatuse teostamisele asunud. Kõik möödunud aegade vastolud on unustatud, on unustatud ka isiklikud vaenuvahekorrad. Lahkhelidest ülesaamine ja saavutatud üksmeel pakuvad kõigile asjaosalistele tegelastele sügavat sisemist rahuldust, annavad uut julgust ja isamaalikku meelekindlust. Võime tunnistada, et kandvam ja juhtivam osa meie rahva hingest on terve. Kadunud on jõudu nõrgestav killunenud olek.

Seltskondlikkude komiteede tegevuspinge on tõusmas haripunktile. Kuni rahvahääletuseni jäänud aeg tuleb kasutada tõhusaks selgitustööks. Kõik seltskondlikkude komiteede tegelased Harjumaal! Võtke oma ülesandeid ja kohustusi tõsiselt. Rahvuskogu kokkukutsumise tingivad suure kaaluga riiklikud ja rahvuslikud vajadused. Eesti rahva eelseisev otsus saab olema kaugeleulatuva ajaloolise tähtsusega otsus.

P. Männik.

Rahvuskogu kokkukutsumise puhul.

Riigivanem on tulnud kindlale veendumusele, et kehtivat põhiseadust tuleb parandada ja tarbekorral isegi asendada uuega. Tema arvates põhiseaduse maksmajäätmine vajaliste muudatusteta võiks osutada saatuslikuks rahvale ja riigile.

See on riigivanema veendumus, kuid sama veendumus peaks olema kõigil Eesti kodanikel, eriti aga neil, kel on hääleõigus, sest nende näol ning nende kaudu rahvas teostab Eestis kõrgemat riigivõimu — teostab asutavat võimu. Tullis sellele veendumusele riigivanem on otsustanud pöörduda rahva poole küsimusega, kas tema kui põhiseaduse hoidja veendumus on ka rahva veendumus ning kas rahvas, jagades tema veendumust, on ühtlasi nõus andma talle põhiseadusliku jõulise volituse erilise rahva volinike kogu, nimelt rahvuskogu, kokkukutsumiseks. Otsustades pöörduda rahva pole säärased küsimusega riigivanem talitas kõigiti kehtiva põhiseaduse piirides, s. t. ta ei kaldunud kõrvale seaduslikkuse aluselt, vaid toetus kõigiti kehtivale põhiseadusele ning selles väljendatud rahva suveräniteedi põhimõttele, mis teatavasti omakord sisaldab põhimõtet, et rahvas asutava võimu teostamisel ei ole üldse seotud vormidega. Siin on rahvas täieline suverään, täieline peremees oma kodus — tema poolt loodud riigis.

Riigivanem oleks astunud üle oma võimupiiridest ainult juhul, kui ta ise, minnes mööda rahvast või ignoreerides rahva suveräniteeti, oleks pannud maksma uue põhiseaduse või otsustanud samaks otsarbeks kutsuda kokku rahvuskogu. Teiselt poolt ei saaks jätta mainimata, et riigi elus võib tulla ette ka säärased silmapilke või kujuneda säärased olukordi, kus ka sellane talitamine ajutiseks korraldamiseks oleks täiesti õigustatud. Käesoleval juhtumil aga riigivanem, hinnates valitsevat olukorda, on leidnud, et varitsev oht ei nõua sellast operatsiooni ja et tema kui operaatori tund ei ole jõudnud kätte.

Otsustades pöörduda rahva poole oli riigivanemal samuti kindel teadmine ja veendumus, et rahvas kui suverään, kui peremees majas, ei jäta küsimusele vastust andmata, sest on võimatu endale kujutada ette säärast olukorda, kus rahvas annaks endale vaeuse tunnistuse, kus rahvas — peremees — oleks mittehuvitatud sellest, mis sünnib tema majas, missugune kord seal maksab, kas maksab seal veel tema sõna või on keegi võõras seal hakanud peremeheks. Seda ei või juhtuda ja seepärast võime olla kindlad, et rahvas ütleb oma sõna — ütleb seda selleks, et kindlustada oma peremeheõigusi, mida varitsevad kehtivas põhiseaduses peituvad ohud.

Eestlasele eesti nimi!

Pärandusena meil sajandeid valitsenud võõrast võimust esineb meil rohkearvuliselt võõrapäraseid perekonnanimesid. Need **pandi** eestlasile selleaegsete võimukandjate poolt enam kui sada aastat tagasi. Mõisnik või mõisa opman andis siis eesti rahvale „liignimed“, mis aga sageli on tuntud „väärnimedena“ — nad esinevad moonutatud eesti keeles, halva tähendusega, kõige rohkem aga täiesti saksapärasena.

Eestlased saksastati võõraste võimukandjate poolt -berg'ideks, -mann'ideks, -son'ideks jne., ja meie kodumaale anti perekonnanimedega ilme, nagu oleks tegemist saksa provintsiaga. Võõrast välisilmet perekonnanimedes on meil seni väga rohkesti — umbes pooled perekonnanimed on kas täiesti või osaliselt saksapärased.

Nüüd vaba rahvana, on eestlasil aeg vabaneda sellest mineviku pärandusest!

Rahvuslik iseteadvus ei luba, et kannaksime edasi omaaegsete võimukandjate ja rõhujate poolt antud nimesid. Nüüd on aeg, millal eestlane ise võtab endale eestipärase nime. Seega kaotame oma kodumaalt saksapärase välisilme ja väljendame endid rahvusteadlike eestlastena — vabastades end sellest, mis eestlasile võõras või väljast peale sunnitud.

Vabariigi aastapäevaks eestipärane nimi!

Eestluse arendamiseks ja rahvusliku iseteadvuse süvendamiseks seltskonna poolt algatatud perekonnanimed eestistamise aktsioon on valitsusvõimude toetusel arenemas üldrahvuslikuks ettevõtteks. Selle edukas teostamine nõuab kõikide rahvusteadlike eestlaste toetust. Seda näidaku rahvusteadlikud eestlased hulgaliselt juba Vabariigi eelolevaks aastapäevaks, mis on tähtpäevaks nimede eestistamise läbiviimisel.

Vabariigi aastapäevaks tuleks võõrapärase perekonnanimed kandjail kas esitada nime eestistamise soovivaldus või vähemalt selekohane otsus teha avalikult teatavaks.

Nimede eestistamine on maksuvaba.

Uue perekonnanimed korraldamise seadusega on nimede eestistamine või halva tähendusega perekonnanimed muutmise 1. jaanuarist 1935. a. kuni 1. jaan. 1937. a. tehtud lihtsaks ja maksuvabaks.

Nimede eestistamise kord.

Perekonnanimed ja nimede eestistamise soovivaldused tuleb esitada soovivaldaja elukoha järgi vastava linna-, alevi-, või valla perekonnaseisuametnikule. Enne soovivalduse esitamist on vaja, et soovivaldajal oleks kohaliku omavalitsuse perekonnaseisuametis avatud perekonnakirjad. Seega oleks kodanikel, kellel veel perekonnakirjad avamata, perekonnakirjade korraldamine esimeseks sammuks nime eestistamise läbiviimisel.

Kui perekonnanime eestistamise soovivaldus esitatakse selle omavalitsuse perekonnaseisuametnikule, kus peetakse soovivaldaja perekonnakirju, siis ei ole soovivaldusele vaja lisada mingisugust tunnistust. Esitatakse soovivaldus aga mõne teise omavalitsuse perekonnaseisuametnikule, siis tuleb soovivaldusele lisada soovivaldaja perekonnaseisutunnistus sellelt perekonnaseisuametnikult, kus peetakse perekonnakirju.

Kõigis perekonnanimed eestistamisse puutuvais küsimusis antakse vajalist informatsiooni ja nõuannet Nimede Eestistamise Keskbüroos, Tallinn, Vene tän. 23-9 (tel. 467-04). Nimede eestistamise soovivalduse planketid on trükitult saadaval kõigis perekonnaseisuametites ja Nimede Eestistamise Keskbüroos.

Seadusega on perekonnanimed eestistamine tehtud maksuvabaks ja lihtsaks. Nüüd on kodanikel aeg asuda seaduse kasutamisele.

Hiljemalt Vabariigi aastapäevaks tehku võõrapärase perekonnanimed kandjad vaba eestlase vääriline otsus ja asugu oma nime eestistamisele!

Sellega aitame luua eestipärast Eestit!

Avaldades eeltoodud nimede eestistamise keskoimkonna üleskutset — usun, et iga eestlane, kaitseliitlane, naiskodukaitse liige ja noorte juht, kellel võõrapärane või halvapäraline nimi ja perekonnanimi, hoolitseb selle eest, et enne Vabariigi 18. aastapäeva oma nime eestistamise avaldise valla perekonnaseisu ametisse sisse annab ja igal malevapere liikmel 1. jaan. 1937. a. on eestipärane nimi.

**K. Saar, major,
Harju malevapealik.**

Igal talul ja majal lehvigu Vabariigi 18. aastapäeval

sini-must-valge rahvuslipp!

Riigilipp on kõigile eestlastele ühendatud jõu sümboliks, selle lipu all oleme ajaloolised heitlused ja võistlused läbiteinud, selle lipu all teeme endid tõsiste eestlastena, kellel on usk oma võimetusse, armastus oma kodumaa, vabaduse ja iseseisvuse vastu.

Senini on aga liiga tagasihoidlikud oldud rahvustunnete avaldamises ja paljudes kohtades talu- ja majaperemehed ei ole veel oma hooned riigipühadel ja pidapäevadel ehtinud riigilipuga.

Riigilipu muretsemisele 18. vabariigi aastapäevaks tuleb igal talu- ja majaperemehel tõsiselt mõelda, et väljendada teoga oma rahvustunnet oma

riigi hällipäeval, mis suureks teguriks riikliku elu arendamisel.

Usun, et iga kaitseliitlane, talu- ja majaperemehes, eeloleval Vabariigi aastapäeval oma majale asetab sini-must-valge rahvuslipu, olles seega eeskujuks teistele kodanikele, kes seda veel teinud pole.

Riigilipu ribad sini-must-valge on ühelaiused. Lipu laiuse ja pikkuse vahekord on 7:11. Lipu normaal suurus — 105×165 sntm. Lipud olgu täiesti puhtad ja terved. Välja panna neid väärilistele kohtadele nii, et lipu alumine ots maapinnast vähemalt 3 meetrit kõrgel oleks.

**K. Saar, major,
malevapealik.**

HARJU MALEVAPEALIKU KÄSKKIRI

Nr. 37.

Tallinnas, 15. detsembril 1935. a.

§ 1.

Kinnitan määratud komisjoni ees klassikatses kontrollharjutused täitnud laskurid vastavad klassikatses ja luban neil järgmise klassiharjutuste täitmisele asuda, arvates juurdetähendatud aegadest.

I kütide klassis:

Kõnnu komp.: Joosep Silberg, arvates 12. maist 1935. a. ja Paul Nõmmik, arvates 22. detsembrist 1932. a.

Laitse komp.: Voldemar Viik, arvates 27. okt. 1935. a.

Peningi komp.: Joh. Linnaks, arvates 17. novembrist 1935. a.

II kütide klassis:

Nehatu komp.: Leonhard Sauemägi, arvates 23. novembrist 1935. a.

Kõnnu komp.: Leopold Andrespuk, arvates 12. maist 1935. a.

Vihterpalu üks. r.: Oskar Sirkel, arvates 13. oktoobrist 1935. a.

Harju-Risti komp.: Oskar Dellmann, arvates 15. oktoobrist 1935. a.

Laitse komp.: Johannes Loikant ja Mart Kobi, mõlemad arvates 27. oktoobrist 1935. a.

Kehtna komp.: Aleksander Arak ja Rudolf Jalakas, mõlemad arvates 9. detsembrist 1935. a.

Peningi komp.: Johannes Jalg, arvates 17. novembrist 1935. a.

Esilaskurite klassis:

Rapla komp.: Adolf Patsig ja Evald Schleicher, mõlemad arvates 17. novembrist 1935. a., Erich Kruusentok ja Richard Jegorov, mõlemad arvates 22. septembrist 1935. a.

Laitse komp.: Voldemar Simson, Voldemar Loikant ja Edgar Einmal, kõik arvates 25. oktoobrist 1935. a.

Harju-Risti komp.: Hermann Kõrve-
mann ja Julius Schvan, mõlemad arvates 15. oktoobrist 1935. a.

Vihterpalu üks. r.: Hans Lepik, arvates 3. novembrist 1935. a.

Rapla rk. ü. r.: Johannes Uustalu, arvates 22. septembrist 1935. a.

Varbola komp.: Oskar Vahter, arvates 17. novembrist 1935. a.

Kõnnu komp.: Valter Vilippus ja Reinh. Andrespuk, mõlemad arvates 12. maist 1935. a.

Vääna üks. r.: Johannes Iter, arvates 8. oktoobrist 1935. a.

Saku ü. r.: Elmar Tulviste, August Kõbu ja Boris Ots, kõik arvates 14. oktoobrist 1935. a.

Kehtna komp.: Jaan Kask, arvates 9. detsembrist 1934. a.

Peningi komp.: Ernst Greim, August Kremm, Paul Raudsepp, kõik arvates 17. novembrist 1935. a.

I laskurklassis:

Kuimetsa üks. r.: Erich Korn, Joh. Neuthal ja Feliks Neuthal, kõik arvates 17. novembrist 1935. a.

Varbola komp.: Aleks. Reinbach, arvates 17. novembrist 1935. a.

Kabala komp.: Evald Muliin ja Rudolf Kuusmaa, mõlemad arvates 23. novembrist 1935. a.

Kehtna komp.: August Jegerson, arvates 9. detsembrist 1935. a.

Pääsküla-Tänasilma üks. r.: Artur Guutmann, arvates 1. detsembr. 1935. a.

Rapla rk. üks. r.: Eduard Hamburg, arvates 22. septembrist 1935. a.

Saue komp.: Julius Krabi ja Jaan Huik, mõlemad arvates 1. dets. 1935. a.

Laitse komp.: Jüri Simson, Artur Jõermann, August Viik, Johannes Gutmann, Eduard Nurm, August Suitlep, Voldemar Vultpak, Voldemar Seljamägi ja Aleksander Viikmann, kõik arvates 27. oktoobrist 1935. a.

Prangli üks. merirühm: Harry Jürmann, Paul Valtmann, Gustav Preiholm, Joh. Sumberg Vold. p., August Jalasto, August Kukk ja Arnold Aavik, kõik arvates 15. septembrist 1935. a.

Kõnnu komp.: Gustav Raja, Bernh. Lilleste, Vold Allemann ja Alex. Birnbaum, kõik arvates 12. maist 1935. a.

Keila teh. komp.: Elmar Kobrusepp, arvates 5. oktoobrist 1935. a.

Keila I. komp.: Evald Kopfeld, arvates 5. oktoobrist 1935. a.

Vääna üks. r.: Herbert Kander, arvates 8. oktoobrist 1935. a.

Vihterpalu üks. r.: Eduard Jõemägi ja Julius Zeisik, mõlemad arvates 13. oktoobrist 1935. a.

Harju-Risti komp.: Johannes Roosmann, Johannes Ulm ja Arnold Kopti, kõik arvates 15. oktoobrist 1935. a.

Järlepa komp.: Aleksander Kornok, arvates 6. oktoobrist 1935. a.

Peningi komp.: August Puusepp, Joh. Puuverk, Otto Puusepp, arvates 17. novembrist 1935. a.

Kehtna komp.: Theodor Ostrov ja Joh. Mäeots, mõlemad arvates 8. detsembrist 1935. a.

Rapla komp.: Johannes Kerbak ja Johannes Ulk, mõlemad arvates 22. septembrist 1935. a., Aleksander Hendrikson ja Artur Steinfeld, Heino Truumann, Rudolf Palm, Ebald Tõnisson, kõik arvates 17. novembrist 1935. a.

Järvakandi teh. üks. r.: Karl Pütt, arvates 26. novembrist 1935. a.

II laskurklassis:

Ingliste komp.: Paul Lohu, Otto Riis-
mann, Jüri Tunder, Jaan Saluste ja Oskar Kaal, kõik arvates 27. oktoobrist 1935. a.

Rapla rk. üks. r.: Voldemar Hirsch ja Martin Allas, mõlemad arvates 22. septembr. 1935. a.

Kuimetsa üks. r.: Vold. Gõnnert, Oskar Neuthal, Aug. Eilemann, Anton Ojavee, Ervin Rytberg, Joh. Aneljas, Osvald Grauberg, Artur Rytberg, Hans Kull ja Julius Eggeder, kõik arvates 17. novembrist 1935. a.

Prangli üks. m. r.: Arn. Blumkvist, Alb. Sandström, Oskar Tamberg, Joh. Kronström, Leopold Linholm, Paul Preiholm, Joh. Joh. p. Sumberg, Joh. Pendis, Oskar Blumkvist, Jakob Linholm, Vold. Gust. Linholm ja Evald Mikkov, kõik arvates 15. septembrist 1935. a.

Hageri komp.: Ferdinand Laaser ja August Reinvald, mõlemad arvates 29. septembrist 1935. a.

Viimsi komp.: Jalmar Silberfeld, Arnold Eihorn, Valter Pärn, Joh. Kuusenthal, Einhold Hammermann, Friedrich Vollmann, Falkon Traks, Aleksander Samel, Roman Lehtpuu ja Johannes Arro, kõik arvates 29. septembrist 1935. a.

Kõnnu komp.: Hermann Niilis, Alex. Niilis, Julius Beekmann, Herbert Luks, Ervin Adamson, Erich Vilippus, August Padar, Arved Heinsoo ja Adolf Kronström, kõik arvates 12. maist 1935. a.

Keila tehn. komp.: Manfrid Fiskar, Leopold Sepp, Paul Klein, Ed. Neutov, Alfred Mirring, Harald Schultson, Johannes Mirring ja Elmar Ausing, kõik arvates 5. oktoobrist 1935. a.

Keila I komp.: August Leitlof, Johannes Peanberg, Eduard Lillebrom, Elmar Rank, Aleksander Auning, Bernhard Lindmann, Alfred Busch ja Harald Luurmees, kõik arvates 5. oktoobrist 1935. a.

Väana üks. r.: Ernst Vällik, Rudolf Kivistik, Elmar Kiilberg, Erich Kiisel ja Artur Kivistik, kõik arvates 8. oktoobrist 1935. a.

Kõnnu komp.: Paul Langebraun, Ed. Pipenberg, Artur Valk, Johannes Andrei, Karl Reskov, Voldemar Berg, Sulev Esvalder, Raul Niilis, Verner Niilis, Arnold Raja, Konrad Samberg, Gustav Luks, Valter Eslon, Elmar Kurnik, Ed. Adamson, Jakob Reinholm, Siigard Epner, Bernhard Epner, Arend Lindemann — kõik arvates 29. novembrist 1935. a.

Nõva üks. r.: August Kõrgemägi, Aleksander Nurk, Vladimir Valtsberg, August Laane, Eduard Truumann, Oskar Pillapart, Peeter Raig ja Voldemar Pillapart, kõik arvates 11. oktoobrist 1935. a.

Vihterpalu üks. r.: Johannes Martinson, Rudolf Pihelgas, Voldemar Maaser, August Kipp, Hermann Lökk, Jüri Brosfeldt, Toomas Heinamaa, Albert Kübar, Eduard Liiver, Feodor Linholm, Julius Konsik ja Alfred Vilberg, kõik arvates 13. oktoobrist 1935. a.

Harju-Risti komp.: Ferdinand Ensling, Alfred Tonberg, Johannes Klausen, Oskar Tromp, Herbert Mikkov ja Arnold Kopti, kõik arvates 15. oktoobrist 1935. a.

Saku üks. r.: Rudolf Sirel, Otto Bekmann, Artur Sachsental, Aleksander Minn, Hermann Tammeveski ja Johannes Sams, kõik arvates 14. oktoobrist 1935. a.

Järlepa komp.: Villem Veinberg, August Post, August Koppel, Rudolf Rubart, Johannes Espe ja Valter Kastar, kõik arvates 6. oktoobrist 1935. a.

Kiiu komp.: Artur Liidlein, Joh. Adamtau, Albert Nõmberg, Harald Kroon, Leo Ital ja Gustav Leht, kõik arvates 12. oktoobrist 1935. a.

Kodasoo komp.: Her. Kruusmann, August Hiirbaum, Veeda Nikkar, Ville Jablokov, Evald Lilleberg, E. Nikkar, Voldemar Vompa, Bernhard Jablokov, Gustav Jablokov, Evald Jablokov, Voldemar Lilleberg, Artur Vortel, Mihkel Saar, Voldemar Abrelthal, Artur Jablokov ja Evald Lilleberg, kõik arvates 20. oktoobrist 1935. a.

Varbola komp.: Eduard Lepp, Johannes Suurkivi, Heinrich Kaunispaik, Paul Simson, Hans Ermas, Artur Rõöm, Herbert Villmann, Arved Murumägi, Martin Kapet, Johannes Bosti, Alfons Sotter, Hans Tamverk, Karl Pärning, Voldemar Tõnsmann, Otto Einberg, Johannes Pappel, Karl Vend, Hermann Luuberg, Tõnu Vahter ja Jaan Vann, kõik arvates 17. novembrist 1935. a.

Vihterpalu üks. r.: Artur Fageström, Albert Thomson, Johannes Lausberg, Johannes Koppelmann, Johannes Olep, Julius Truumann, Johannes Palmkron, Johannes Leppermann ja Johannes Rauer, kõik arvates 3. novembrist 1935. a.

Laitse komp.: Johannes Reintam, Hans Viimann, Paul Reino ja Villem Alema, kõik arvates 27. oktoobrist 1935. a.

Jõeletme komp.: Julius Siig, Evald Remmelt, Einald Matsum, Endel Sukamägi, Edgar Jüriberg, Peeter Nevdatsin, Anton Neemeste, Aleksander Rohu, Kaarel Lainevool, Tõnu Leiter ja Elmar Pakko, kõik arvates 28. oktoobrist 1935. a.

Aruküla komp.: Gustav Kalberg, Arnold Kalberg, Johannes Ausmann, Elmar Borisov ja Martin Karjus, kõik arvates 2. septembrist 1935. a.

Hugo Kalberg, Eduard Kala, Elmar Loopere, Jüri Liivak, Joh. Pert ja Joh. Tamson, kõik arvates 16. novembrist 1935. a.

Raiküla komp.: August Eerik, Evald Tõnson, ja Jaan Suuk, kõik arvates 19. novembr. 1935. a.

Saue komp.: Aleksander Muugamäe, Herbert Kärner, Helmut Einpaul, Ed. Puumann, Arnold Palm, Alfred Sams, Joh. Siljamägi ja August Maaland, kõik arvates 1. detsembrist 1935. a.

Nehatu komp.: August Käär, Kalle Haab ja Bernhard Kilu, kõik arvates 23. novembrist 1935. a.

Kabala komp.: Heinrich Tiido, Aleksander Palm ja Arnold Ots, kõik arvates 23. novembrist 1935. a.

Peningi komp.: August Pässä, Paul Oper, August Naska, Vaino Linnak, Rudolf Kask, Harald Butman, August Tuule ja Elmar Sitsi, kõik arvates 17. novembrist 1935. a.

Alavere komp.: Johannes Kaljula, arvates 25. novembrist 1935. a.

Rapla komp.: Hugo Jundimann, arvates 11. augustist 1935. a. Eduard Illupmägi, Aleksei Rapper, Hans Muru, kõik arvates 22. sept. 1935. a. Jakob Kalt, Johannes Tamm, Jüri Enop, Bernhard Mesikäpp, Arnold Laur, kõik arvates 17. novembrist 1935. a.

Kolga komp.: Paul Sturm, Julius Katmuk, Julius Siig, Arnold Katmuk, Arnold Malmberg, Albert Silberberg, Übert Oberg, Eduard Eslon, Eduard Rimmelgas, Joh. Kuuse, Voldemar Kinsep, Ferdinand Parkas, Robert Krasmus, Edgar Kokk, Richard Matvei, Gustav Bachmann, Joh. Robenani, Karl Laagerküll, Joh. Laagerküll, Joh. Vilistus, Alfred Utrov, kõik arvates 27. oktoobrist 1935. a.

Raasiku komp.: Oskar Loomann, Viktor Piht, Bernhard Saarem, Anton Mõls, Elmar Siidok, August Limberg, Robert Pajusson, Heinrich Preimann, Alfred Paulson, Hermann Joost, Donat. Allik, Voldemar Andevei, Valfred Gutenberg, Karl Abe, Rudolf Tammeots, Karl Bachmann, Rudolf Jäns, Manivald Vürst, Anton Tomingas, Viktor Tomingas, Rudolf Rebas, Johannes Kern, Anton Tikerberi, Gus-

tav Trei, Oskar Sepp, Karl Mänd, Richard Kuuskmann, Oskar Muugamäe, kõik arvates 9. detsembrist 1935. a.

Ravila komp.: Otto Veesaar, Heinrich Kull, August Marin, Heinrich Tarbe, Ernst Pello, Joh. Aalbok, kõik arvates 8. detsembrist 1935. a.

Triigi komp.: Ludvig Grossvald, Karl Tõnuv, Rudolf Pikkal, Oskar Nõmmela, Karl Laurson, Erich Tamm, Friedrich Peitel, kõik arvates 8. detsembrist 1935. a.

Järvakandi teh. üks. r.: Erich Veinberg, August Verbak, Jaan Noobel, Villem Vist, Osvald Hansberg, Karl Hansin, Osvald Limberg, Albert Lippe, Karl Toppi, Heinrich Luukas, Hugo Kollmann, kõik arvates 26. novembrist 1935.

Loksa üks. merirühm: Rudolf Faa, Michkel Uibopuu, Nikolai Kleinson, Leopold Valdmann, Elmar Svonar, Evald Orunuk, kõik arvates 28. novembrist 1935. a.

Rae komp.: Arnold Ehrlich, Arnold Raudmees, August Põlendik, Karl Ternel, Raimund Türkson, Kristjan Pill, Hans Toater, August Proomann, Jaan Ventsel, Voldemar Kõõn, Jaan Kranat, Jaan Mätas, Ludvig Kingsepp, Arseni Pärn, Johannes Kesa, Jüri Määdo, Hans Uurmann, Hans Põldmäe, August Birkan, Kristjan Birkan, Voldemar Seren, Julius Piiber, Mart Ernesaks, kõik arvates 10. novembrist 1935. a.

Tuhala üks. r.: Erich Uutmänn, Aleksander Pert, Jaan Lohu, kõik arvates 8. detsembrist 1935. a.

Kuivajõe komp.: Evald Võmma, Harald Uidokõll, Hermann Mölder, kõik arvates 8. detsembrist 1935. a.

Raasiku komp.: Johannes Veeber, Endel Söömänn, Johannes Bachmann, Richard Lupart, Martin Kern, kõik arvates 9. detsembrist 1935. a.

K. Saar, major,
Harju malevapealik.

HARJU MALEVAPEALIKU KÄSKKIRI

Nr. 40.

Tallinnas, 17. detsembril 1935. a.

§ 1.

Määrän maleva vaneminstruktori ajutiseks kohusetäitjaks instruktor leitnant August Jakobson'i ühes oma otsekoheste ametkohuste täitmisega, arvates 8. dets. s. a.

Alus: O. T. S. §§ 102 ja 104.

K. Saar, major,
Harju malevapealik.

HARJU MALEVAPEALIKU KÄSKKIRI

Nr. 2.

Tallinnas, 31. jaanuaril 1936. a.

§ 1.

Vabastan ametkohtadelt:

Saku kompaniis: Rudolf Kreimann'i — I rühma 1. jaopealiku abi kohalt, arvates 27. jaan. s. a.

Harku kompanis: August Avaste — varahoidja kohalt; Julius Korsen'i — ratsa rühmapealiku kohalt, mõlemad arvates 1. jaan. s. a.

Alavere kompanis: Eduard Kala — kompani spordipealiku abi kohalt, arvates 15. jaan. s. a.

Loksa üks. merir.: Artur Aus — spordipealiku kohalt ja Arnold Mankin — õppepealiku kohalt, mõlemad arvates 10. jaan. s. a.

Staabi kompanis: Leonhard Otsing'u — kompani sekretäri kohalt, arvates 19. dets. s. a.

Keila Tehn. kompanis: August Jüllner'i — raskekuulipilduja rühmapealiku abi kohalt, arvates 25. jaan. s. a. Roman Bergmann'i — siderühma pealiku abi kohalt, arvates 25. jaan. s. a.

Peningi kompanis: Paul Raudsepp'a — ratsa komando pealiku kohalt; Alfred Mets'a — r. k-do plk. abi kohalt; Osvald Pihlakas'e — ratsa k-do jaopealiku kohalt; Kosmo Villsaar'e — side k-do pealiku kohalt; Gustav Aav'a — side k-do plk. abi kohalt; Johannes Linnaks'e — I rühma 1. jaopealiku kohalt; Otto Puusepp'a — I rühma 1. jaopealiku abi kohalt; Robert Saks'a kompani relvurpealiku kohalt, kõik arvates 1. jaan. s. a.

§ 2.

Kinnitan ametkohtadele:

Keila Tehn. kompanis: Eduard Rank'i — kompanipealiku abiks; Joosep Grünbaum'i — kompani varahoidjaks; Roman Bergmann'i — kompani veltveebliks; August Jüllner'i — raskekuulipild. rühmapealikuks; Karl Miring'i — r.- klp. rühma 1. jaopealikuks; Ferdinand Ellmann'i — side rühmapealiku abiks, kõik arvates 25. jaan. s. a.

Ravila kompanis: Joh. Kadakas'e — kompani õppepealikuks ja ühtlasi II rühma pealikuks, arvates 1. nov. 1935. a.

Riisipere kompanis: Arnold Sinimäe — Nissi malevkonna varahoidjaks, arvates 1. veebr. 1936. a.

Saku kompanis: Rudolf Kreimann'i — I rühmapealikuks, arvates 27. jaan. s. a.

Keila Tehn. kompanis: Friedrich Simson'i kompani spordipealikuks, arvates 1. jaan. 1936. a.

Jõeletme kompanis: Kustav Kurg'i — Kuusalu malevkonna juriskonsultiks, arvates 24. jaan. s. a.

Kuimetsa üks. rühmas: Anton Saarend'i — Juuru malevkonna propagandapealikuks, arvates 24. jaan. s. a.

Juuru kompanis: Dr. Anton Hindremäe — Juuru malevkonna sanitaarpealikuks, arvates 1. dets. 1935. a.

Harku kompanis: Sigismund Kneller'i — merirühmapealikuks; August Avaste — gaasikaitse pealikuks; Eduard Kallas'e — spordipealikuks; Alder Treimann'i — I rühma 1. jaopealiku abiks; Leopold Ehrmann'i — I rühma 2. jaopealiku abiks; Johan Tui — üldrühma sidevaatl. jaopealikuks; August Normann'i — sisekaitse rühma 1. jaopealiku abiks; Karl Saar'e — sisekaitserühma 2. jaopealiku abiks; Alder Taidema — sisekaitse rühma 3. jaopealiku abiks, kõik arvates 1. jaan. 1936. a.

Valtu kompanis: Anton Laurimaa — kompanisekretäriks, arvates 1. jaan. 1936. a.

Ingliste kompanis: Artur Uus — relvurpealikuks, arvates 17. okt. 1935. a.

Kabala kompanis: Juhan Kesamaa — kompani õppepealikuks ja ühtlasi I rühma 3. jaopealiku abiks; Heinrich Jürisson'i — I rühmapealikuks; Edgar Kuusk'i — II rühmapealikuks; Al-der Tikmann'i III rühmapealikuks; August Kreek'i — III rühmapealiku abiks ja Karl Kepp'i — kompani veltveebliks, kõik arvates 10. jaan. 1936. a.

Kodasoo kompanis: Arnold Pihlakas — kompanipealiku abiks; August Murakas — I rühmapealikuks; Anton Rimmel — I rühmapealiku abiks; August Prööm'i — I rühma 1. jaopealikuks; Veeda Prööm'i — I rühma 1. jaopealiku abiks; August Vest — I rühma 2. jaopealikuks; Johannes Ruutmann'i — temale abiks; Arnold Born'i — II rühmapealikuks; Karl Pihlakas — temale abiks; Evald Vilbaste — II rühma 1. jaopealikuks; Alfred Pihlakas — temale abiks; Evald Lustberg'i — II rühma 2. jaopealikuks; Peeter Vilbaste — temale abiks; Johannes Rimmel — ratsa k-do pealikuks; Alfred Ernesaks — temale abiks; Arnold Pihlakas — kompanisekretäriks; Al-der Pundi — spordipealikuks; Arnold Born — õppepealikuks; Johannes Ruutman'i — I rühma laskejuhatajaks; Voldemar Kuusmann'i temale abiks; Arnold Born — II rühma laskejuhatajaks; Johannes Völumäe — temale abiks; Anton Völumäe — sisekaitse jaopealikuks; Johannes Völumäe — temale abiks; Eduard Päll'u — kompani veltveebliks, kõik arvates 10. jaan. s. a.

Peningi kompanis: Paul Raudsepp'a — sisekaitse jaopealikuks, Otto Puusepp'a — temale abiks; Johannes Linnaks'e — komp. varahoidjaks; Alfred Mets'a — relvurpealikuks ja 4. jaopealiku k. t.; Osvald Pihlakas ja Erich Toom — ratsavirgatsiteks, kõik arvates 1. jaan. 1936. a.

§ 3.

Alljärgnevad kaitseliitlased on oma perekonna- ja eesnime muutnud, milline muudatus teha kõikides nimekirjades:

- 1) Johannes Vunder — **Möldre** — Lohu üks. rühm.
- 2) Otto Vunder — **Möldre** — Lohu üks. rühm.
- 3) Johannes Pearnberg — **Pärna** — Keila I komp.
- 4) Gustav Jerlet — **Kustav Järlepp** — Laitse komp.
- 5) Hans Jerlet — **Järlepp** — Laitse komp.
- 6) Johannes Gutmann — **Uutma** — Laitse komp.
- 7) Aleksander Molokov — **Nurm** — Laitse komp.
- 8) Leo Jõets — **Jõgiste** — Triigi komp.
- 9) Eduard Vilberg — **Kaarel Vilbaste** — Kodasoo komp.
- 10) Evald Lilleberg — **Lilleste** — Kodasoo komp.
- 11) Evald Vilberg — **Vilbaste** — Kodasoo komp.
- 12) Peeter Vilberg — **Peeter Vilbaste** — Kodasoo komp.
- 13) Evald Tursmann — **Arunurm** — Kiiu komp.
- 14) Valter Küülmann — **Külamaa** — Kiiu komp.
- 15) Jakob Reskov — **Reinsoo** — Loksa üks. merir.
- 16) Valter Kritt — **Valdor Kallaste** — Loksa üks. merir.
- 17) Johannes Reisberg — **Reisalu** — Aruküla komp.
- 18) Leopold Reisberg — **Reisalu** — Aruküla komp.
- 19) Heinrich Reisberg — **Reisalu** — Aruküla komp.
- 20) Anton Proomann — **Paidla** — Aruküla komp.
- 21) Johannes Reisberg (noorem) — **Ago Reisalu** — Aruküla komp.

- 22) Erich Laupmann — **Linamäe** — Aruküla komp.
- 23) Jaak Kukmann — **Kalvik** — Aruküla komp.
- 24) Ernst Heinrichsen — **Heinmets** — Aruküla k.
- 25) Kristjan Kuuskmann — **Kuusmaa** — Anija k.
- 26) Alfred Veinberg — **Veinla** — Vaida üks. rühm.
- 27) Jaan Bachmann — **Ojamaa** — Järvakandi I k.
- 28) Anton Jansen — **Ain Kaljumäe** — Järvakandi I komp.
- 29) Evald Kleinfürst — **Kivisalu** — Järvakandi I k.
- 30) Joosep Grünbaum — **Hallaste** — Keila Tehn. k.
- 31) Eduard Susi — **Koplimets** — Valtu komp.
- 32) Ernst Susi — **Koplimets** — Valtu komp.
- 33) Johannes Reuse — **Kangrumägi** — Kernu komp.
- 34) Richard Bibikov — **Talgre** — Kernu komp.
- 35) Johannes Kliier — **Kivisalu** — Nabala komp.
- 36) Gustav Viiberg — **Viirsalu** — Nabala komp.
- 37) Raimond Veltstein — **Velleste** — Nabala komp.
- 38) Johannes Uljata — **Põldsalu** — Nabala komp.
- 40) August Arust — **Aruaas** — Nabala komp.
- 41) Hartvig Fridolin — **Helilaid** — Nabala komp.
- 42) Artur Hansen — **Haljasaar** — Ingliste komp.
- 43) August Kantberg — **Kõrgemäe** — Nõva ü. rhm.
- 44) Villem Kassmann — **Kaldoja** — Aruküla komp.
- 45) Elmar Tumma — **Saluste** — Ingliste komp.
- 46) Gustav Põldmäe — „**Kusta**“ — Rae komp.
- 47) Jaan Kranat — **Nurm** — Rae komp.
- 48) Artur Rütberg — **Randlepp** — Kuimetsa ü. rhm.
- 49) Ervin Rütberg — **Randlepp** — Kuimetsa ü. rhm.
- 50) Theodor Kuuskmann — **Kesa** — Kolga komp.
- 51) Johannes-Oskar Suumann — **Tammiko** — Kolga komp.
- 52) Harald Puskov — **Purre** — Kolga komp.
- 53) Eduard Sakk — **Heldur Järvelaid** — Järvakandi komp.
- 54) Otto Veksmann — **Veesaar** — Ravila komp.

§ 4.

Viin üle üksusest — üksusesse:

- 1) Eduard Sakk'i — Järvakandi kompanist — Järvakandi tehaste üks. rühma, arvates 20. dets. 1935. a.
- 2) Heldur Järvelaid — Järvakandi kompanist — Järvakandi teh. üks. rühma, arvates 4. jaan. 1936. a.
- 3) Al-der Kihvas'e — Loksa üks. rühmast — Kõnnu kompanisse, arvates 4. jaan. 1936. a.
- 4) Alfred Ehrmann'i — Keila Tehn. kompanist — Saue kompanisse, arvates 15. jaan. 1936. a.
- 5) Ervin Randlepp'a (end. Rütberg) — Kuimetsa üks. rühmast — Triigi kompanisse, arvates 20. jaan. 1936. a.
- 6) Elmar Tumma — Ingliste kompanist — Juuru ratsa k-dosse, arvates 1. jaan. 1936. a.
- 7) Johannes Meerits'at — Rapla kompanist — Ingliste kompanisse, toetajaliikmena, arvates 20. jaan. 1936. a.
- 8) Heinrich Lents — Saku kompanist — Kohila kompanisse, arvates 15. okt. 1935. a.
- 9) Kustav Kurg — Nehatu kompanist — Jõe-lehtme kompanisse, arvates 24. jaan. 1936. a.

§ 5.

Alljärgnevad tegevliikmed lugeda toetajaliikmeiks:

- 1) Triigi komp.: Tõnu Kärner, Karl Peek, Artur Vöormann, Eduard Talu, Karl Promm, Johan-

nes Mölder ja Gustav Lepik, kõik arvates 10. sept. 1935. a.

2) Jõe lehtme komp.: Jüri Prööm, Johannes Jürberg ja mõlemad arvates 1. maist 1935. a.

3) Ravila komp.: Artur Hein, arvates 1. nov. 1935. a.

4) Alavere komp.: Eduard Kala, arvates 15. jaan. 1936. a.

§ 6.

Alljärgnevad toetajadliikmed lugeda tegevliikmeiks:

1) Riisipere komp.: Kr. Neumann, arvates 2. dets. 1935. a.

2) Kodasoo komp.: Peeter Vilbaste, arvates 24. dets. 1935. a.

§ 7.

Harju maleva kooseisust lugeda lahkunuks alljärgnevad kaitseliitlased:

Kodasoo kompanist: Karl Tuulik, Karl Penn ja Albert Eimann — kõik elukoha muutmise tõttu; Hjalmar Jablokov — kaitsev. teenistusse mineku tõttu, arvates 24. dets. 1935. a.; Valter Prööm ja Rudolf Lammas — surma puhul, arvates

Keila Tehn. kompanist: Karl Teimann — elukoha muutmise tõttu, arvates 1. jaan. 1936. a. Elmar Kurvits — kaitsev. teenistusse mineku tõttu, arvates 1. juulist 1935. a.

Aruküla kompanist: Viktor Niinberg — kaitsev. teenistusse mineku tõttu, arvates 1. sept. 1935. a.

Paldiski kompanist: Jakob Nestrok, Julius Soonits ja Evald Feliks — kõik kaitsev. teenistusse mineku tõttu, arvates 1. nov. 1935. a. Viktor Ülenõmm — elukoha muutmise tõttu, arvates 10. jaan. 1936. a.

Ravila kompanist: Johannes Leppik — kaitsev. teenistusse mineku tõttu; Alfred Raudsepp ja Leo Jeets — mõlemad elukoha muutmise tõttu, kõik arvates 15. okt. 1934. a.

Viimsi kompanist: Al-der Ilmets — omal soovil, arvates 27. jaan. 1936. a. Leonhard Saarik — kaitsev. teenistusse mineku tõttu, arvates 3. jaan. 1936. a.

Keila I kompanist: Elmar Rank — kaitsev. teenistusse mineku tõttu, arvates 29. dets. 1935.

Kolga kompanist: Robert Katmuk — omal soovil ja Hans Pavel — elukoha muutmise tõttu, mõlemad arvates 1. jaan. 1936. a.

Paldiski kompanist: Konstantin Pardu ja Kuno Lindemann — omal soovil, arvates 1. dets. 1935. a. Lembit Andresson — arvates 25. III. 1934. a.; Erik-Vold. Berg — arvates 18. VI. 1934. a.; Rudolf Kalju — arvates 1. IV. 1932. a.; Edgar Männik — 24. III. 1934. a.; Osvald Seeström — arvates 1. V. 1935. a.; Feliks Salm — arvates 25. III. 1934. a.; Kalju Sarap — arvates 25. III. 1934. a.; Julius Švan — arvates 1. XI. 1934. a.; Artur Truumann — arvates 1. VI. 1933. a.; Eduard Timps — arvates 7. III. 1930. a.

Kabala kompanist: Alfred Kapet — kaitsev. teenistusse mineku tõttu, arvates 12. I. 36. a.

Vääna üks. r.h.m.: Ernst Vällik ja Artur Kivistik — mõlemad kaitsev. teenistusse mineku tõttu, arvates 4. jaan. 1936. a.

Mõigu üks. r.h.m.: Helmut Šönberg — kaitsev. teenistusse mineku tõttu, arvates 1. nov. 1935. a. Evald Sumil — kaitsev. teenistusse mineku tõttu, arvates 1. nov. 1935. a. ja toetajaliige Valter Roosberg — omal soovil, arvates 31. dets. 1935. a.

Aruküla kompanist: Johannes Reialu (end. Reisberg) ja August Andrejev — mõlemad elukoha muutmise tõttu, arvates 1. jaan. 1936. a.

—Staabi kompanist: Arnold Ennik — elukoha muutmise tõttu, arvates 8. jaan. 1936. a. ja Arnold Tammekand — juhatuse otsusel, arvates 8. jaan. 1936. a.

Saue kompanist: Paul Hirse ja Erich Palm — mõlemad elukoha muutmise tõttu, arvates 29. dets. 1935. a.; Paul Siru ja Al-der Takenberg — mõlemad kaitsev. teenistusse mineku tõttu; Rein Bauman — juhatuse otsusel; Albert Huik — tervisl. põhjustel, kõik arvates 29. dets. 1935. a.

Aruküla kompanist: Gustav Uus ja Johannes Kassmann — mõlemad elukoha muutmise tõttu, arvates 1. jaan. 1936. a.

Rae kompanist: August Hio elukoha muutmise tõttu ja Arnold Ehrlich — kaitsev. teenistusse mineku tõttu, mõlemad arvates 5. jaan. 1936. a.

Pääsküla-Tänasilma üks. r.h.m.: Adrian Abram — elukoha muutmise tõttu, arvates 15. dets. 1935. a.

Triigi kompanist: Erich Tamm ja Johannes Kõusson — mõlemad kaitsev. teenistusse mineku tõttu, arvates 4. jaan. 1936. a.

Kabala kompanist: Paul Muliin — elukoha muutmise tõttu, arvates 1. dets. 1935. a. ja Gustav Günther (toetajaliige) — elukoha muutmise tõttu, arvates 1. aug. 1935. a.

Peningi kompanist: Väino Linnaks — elukoha muutmise tõttu, arvates 10. jaan. 1936. a.

Varbola kompanist: Vold. Tõnsmann ja Joh. Pappel — mõlemad elukoha muutmise tõttu, arvates 29. dets. 1935. a.

Nehatu kompanist: Roland Tammer ja Harald Ruich — mõlemad kaitsev. teenistusse mineku tõttu, arvates 1. dets. 1935. a.

Riisipere kompanist: U. Sessmann — elukoha muutmise tõttu, arvates 5. jaan. 1936. a.

Juuru kompanist: Roman Laur — surma puhul, arvates 26. nov. 1935. a.

Paldiski kompanist: Mihail Jalgin — kaitsev. teenistusse mineku tõttu, arvates 1. sept. 1935. a.; August Kivistik — elukoha muutmise tõttu, arvates 1. aug. 1935. a.

Jõe lehtme kompanist: Johannes Nõu, Leonid Isak ja Arkadi Vorontsov — kõik elukoha muutmise tõttu; Hjalmar Toom, Evald Ots ja Ervin Jaksen — kõik kaitsev. teenistusse mineku tõttu, kõik arvates 1. maist 1935. a.

Kuusalu üks. r.h.m.: Harald Vainsalu — kaitsev. teenistusse mineku tõttu ja Johannes Part omal soovil, mõlemad arvates 1. nov. 1935. a.

Lohu üks. r.h.m.: Roman Aamisepp — kaitsev. teenistusse mineku tõttu, arvates 15. dets. 1935.

Loksa üks. merir.: toetajaliige Artur Lindström — omal soovil, arvates 25. nov. 1935. a.

Juuru kompanist: Erich Tendal ja Arnold Herberger — mõlemad elukoha muutmise tõttu, arvates 1. jaan. 1936. a.

§ 8.

Harju maleva koosseisust lugeda lahkunuks loiu osavõtu tõttu kaitseliidu tegevusest alljärgnevad kaitseliitlased:

Jõe lehtme kompanist: Ernst Pao-
mann — arvates 1. maist 1935. a.

Paldiski kompanist: Johannes Vets,
Mihkel Õige, Eduard Leinat, Bernhard Himberg,
Vold. Kõrver ja Hendrich Väljamäe — kõik arvates
1. aug. 1935. a.

Staabi kompanist: maleva juriskonsult
Alfred Nirk, arvates 13. jaan. s. a.

Saue kompanist: Voldemar Nõver ja Os-
kar Tulver — mõlemad arvates 29. dets. 1935. a.

Mõigu üks. rhm.: Karl Erik — arvates
31. dets. 1935. a.

Viimsi kompanist: Johann Tamman —
arvates 10. jaan. 1936. a.

Peningi kompanist: Elmar Rükkel ja
Robert Saks — mõlemad arvates 1. jaan. 1936. a.

§ 9.

Harju maleva koosseisust lugeda teenistuse
huvides lahkunuks alljärgnevad kaitseliit-
lased:

Riisipere komp.: Edmund Dalton ja Jo-
hannes Küttner, mõlemad arvates 29. jaan. 1936. a.

Kolga komp.: Valter Jalakas, Voldemar
Pihlakpuu, Johannes Limberg, Arnold Steinberg ja
Eduard Prasser — kõik arvates 29. jaan. 1936. a.

Rapla komp.: A. Langer, arvates 29. jaan.
1936. a.

Peningi komp.: Anton Umjärv, arvates
13. jaan. 1936. a.

Kloostri kompanist: Boris Sepling —
arvates 13. dets. 1935. a.

§ 10.

Harju maleva koosseisu lugeda vastuvõet-
uks alljärgnevad kodanikud:

Kernu kompanisse: Al-der Siimuvart,
arvates 1. juunist 1935. a.

Anija kompanisse: Leopold Matt, ar-
vates 1. jaan. 1936. a.

Riisipere kompanisse: Arnold Raud,
arvates 1. jaan. 1936. a.

Staabi kompanisse: Ferdinand Vellner,
arvates 16. jaan. 1936. a. ja Friedrich Niilov, arvates
20. jaan. 1936. a.

§ 11.

Harju maleva koosseisust lugeda väljahei-
detuks alljärgnevad kaitseliitlased:

Saku kompanist: Otto Taalberg, arva-
tes 8. dets. 1935. a.

Viimsi kompanist: Roman Lehtpuu
(Bestsastnõi), arvates 27. dets. 1935. a.

Saue kompanist: Voldemar Tõevälja,
arvates 8. dets. 1935. a.

Riisipere kompanist: Johannes Vald-
mann ja Arnold Valdmann — mõlemad arvates
8. dets. 1935. a.

Pranglis. üks. merir.: Osvald Blum-
kvist, arvates 25. dets. 1935. a.

Kolga kompanist: Arnold Malmberg,
arvates 27. jaan. 1936. a.

Varbola kompanist: Heinrich Virma,
arvates 13. dets. 1935. a.

Kolga kompanist: Eduard Masurin, ar-
vates 1. sept. 1935. a.

Hageri komp.: Johannes Käsper, arvates
20. jaan. s. a.

Alavere komp.: Otto Käbi, arvates 28.
jaan. s. a.

Kõnnu komp.: Valter Eslon, arvates 27.
jaan. s. a.

§ 12.

Minu ksk. nr. 35 § 14 — 1935. a. õienduseks lu-
geda — Eduard Kõks — „Toivo Järvila“ — Kõn-
nu komp. mitte Valter Kritt — Toivo Järvila —
Kõnnu komp.

§ 13.

Minu ksk. nr. 30 § 12 — 1935. a. õienduseks lu-
geda Voldemar V under Juuru ratsa k-dost mitte
lahkunuks.

§ 14.

Minu ksk. nr. 38 § 11 — 1935. a. õienduseks lu-
geda Oskar Puhm lahkunuks Paldiski kompanist,
mitte Keila Tehn. kompanist.

K. Saar, major
Harju malevapealik.

HARJU MALEVAVEALIKU KÄSKKIRI NR. 3.

Tallinnas, 31. jaanuaril 1936. a.

§ 1.

Avaldan kaitseliidu ülema käskkirja nr. 1 § 3 —
1936. a.:

„Avaldan teadmiseks ja täitmiseks:

4. kaitsevägede staabi IV osakonna ülema tele-
fonogrammi nr. 4, 4. jaanuarist s. a.: Kaitsevägede
ülemjuhataja käsukirjaga 4. jaanuarist s. a. nr. 2
vabastatakse tegelikust kaitseväeteenistusest kait-
seseisukorra seaduse § 10/1 põhjal kapten Arnold
Välja kaitseliidu Harju malevast, arvates 5. jaan-
uarist s. a.“

§ 2.

Avaldan teadmiseks kaitseliidu ülema käskkirja
nr. 1 § 6 — 1936. a.:

„Vabastan teenistusest:

2. Kapten Arnold Välja — Harju maleva vane-
ma instruktori ametkohalt, arvates 5. jaan. s. a.“

§ 3.

Harju maleva staabi kompanist lugeda väljahei-
detuks kl. Arnold Välja, arvates 5. jaan. s. a.

K. Saar, major.
Harju malevapealik.

HARJU MALEVAVEALIKU KÄSKKIRI**NR. 4.**

Tallinnas, 31. jaanuaril 1936. a.

§ 1.

Lugeda asutatuks Suuropi üksik merirühm, mille
territoriumiks Väana- ja Harku valdade loodepoolne
osa, arvates 1. jaanuarist s. a.

Üksiku rühma piirideks maa poolt on — Väana
jõesuu alates kuni sillani, Viti as., Muraste as. ja
Meriküla — kõik sissearvatud Suuropi üks. merirüh-
male.

Õiendus: ljh. nr. 36.

§ 2.

Lugeda likvideeritüks Harku kompani ratsa rühm, arvates 1. jaan. s. a.

Õiendus: ljh. nr. 392.

§ 3.

Lugeda likvideeritüks Peningi kompani side- ja ratsa komandod, arvates 1. jaanuarist s. a.

Õiendus: ljh. nr. 21.

§ 4.

Kinnitan Kuusalu malevkonna ratsaüksuste pealikuks sama malevkonna pealiku Jaan Ilbak'i, ühes oma otsekoheste ametkohuste täitmisega, arvates 1. jaanuarist s. a.

Kuusalu malevkonna ratsaüksuste pealiku abiks kinnitan Aleksander Dehn'i, arvates 1. jaan. s. a.

Õiendus: ljh. nr. 21.

§ 5.

Kinnitan Jõeletme, Kodasoo ja Aruküla kompanide ratsa komandod ühiseks terr. ratsa komandoks, nimetusega — Jõeletme terr. ratsa komando, arvates 1. jaanuarist s. a.

Komando pealikuks kinnitan Paul Rei — Jõeletme kompanist ja temale abiks Gustav Kalberg'i — Aruküla kompanist, mõlemad arvates 1. jaanuarist s. a.

Õiendus: ljh. nr. 21.

§ 6.

Vabastan omal palvel Mõigu üks. rühma pealiku kohalt August Roots'i arvates 1. veebruarist s. a.

Õiendus: ljh. nr. 21.

§ 7.

Kinnitan Mõigu üksik rühma pealikuks Paul Rass'i, arvates 1. veebruarist s. a.

Õiendus: ljh. nr. 21.

§ 8.

Vabastan omal palvel Nehatu kompanipealiku kohalt Johannes Remmelgas'e, arvates 1. jaan. s. a.

Õiendus: ljh. nr. 21.

§ 9.

Kinnitan Nehatu kompani pealikuks Hindrek Kivikangur'i, arvates 1. jaanuarist s. a.

Õiendus: ljh. nr. 21.

§ 10.

Joh. Remmelgas kandis ette, et tema on Nehatu kompani varandused, rahasummad, koosseisud ja asjaajamise üle annud Hindrek Kivikangur'ile 5. jaanuaril s. a.

Õiendus: ljh. nr. 21.

§ 11.

Hindrek Kivikangur kandis ette, et tema on Nehatu kompani varandused, rahasummad, koosseisud ja asjaajamise Joh. Remmelgas'elt vastu võtnud ning kompani juhtimisele asunud, arvates 5. jaanuarist s. a.

§ 12.

Alfred Raudsepp kandis ette, et tema on Ravila kompani varandused, rahasummad, koosseisud ja asjaajamise üle annud Mihkel Jürisson'ile 15. jaanuaril s. a.

Õiendus: ljh. nr. 21.

§ 13.

Mihkel Jürisson kandis ette, et tema on Ravila kompani varandused, rahasummad, koosseisud ja asjaajamise Alfred Raudsepp'alt vastu võtnud ning kompani juhtimisele asunud, arvates 15. jaan. s. a.

§ 14.

Johannes Kensap kandis ette, et tema on Valtu kompani varandused, rahasummad, koosseisud ja asjaajamise üle annud Oskar Leinsalu'le 1. septembril 1935. a.

§ 15.

Oskar Leinsalu kandis ette, et tema on Valtu kompani varandused, rahasummad, koosseisud ja asjaajamise Johannes Kensap'ilt vastu võtnud ning kompani juhtimisele asunud, arvates 1. septembrist 1935. a.

§ 16.

Maleva majanduspealik Mark van Jung on korralisel puhkusel 11. detsembrist 1935. a. kuni 15. jaanuarini s. a.

Majanduspealiku kohuseid täitis M. van Jung'i äraolekul tema abi Ferd. Tammets, ühes oma otsekoheste ametkohuste täitmisega.

Õiendus: ljh. nr. 334.

§ 17.

Maleva staabi arveametnik Eduard Erilane oli kodus aige 9. kuni 13. jaanuarini s. a.

Õiendus: ljh. nr. 305.

§ 18.

Maleva staabi II järgu kirjutaja Voldemar Kulasalul oli korralisel puhkusel 16. kuni 25. detsembrini 1935. a.

Õiendus: ljh. nr. 175.

§ 19.

Õienduseks minu ksk. nr. 35 § 2 — 1935. a. lugeda sooritanud ohvitseri auastmes katsed Leonhard Marnot, hinnega — rahuldav.

§ 20.

Minu ksk. nr. 35 § 2 — 1935. a. õienduseks lugeda noorem-leitnandi auaste ainult Emil Heinarul — teistel kõigil aga lipniku auaste.

§ 21.

Tühistan oma käskkirja nr. 35 § 15 — 1935. a. Villem Antsberg'i ja Osvald Antsberg'i kaitseliidust lahkunuks lugemise kohta ning loen nad mõlemad Järvakandi tehaste üksik rühma tagasi võetuks.

Kuid Villem Antsberg'ile ja Osvald Antsberg'ile avaldan noomituse ettetulnud vahejuhtumise üle maleva 10-da aastapäeva puhul Estonia kontsertsaalis.

K. Saar, major.

Harju malevapealik.

Teadaanded.

I.

Avaldan teadmiseks ja täitmiseks kl. peastaabi vhk. 18. XII. 35. a. Nr. 31-R.:

„Eesti avalikus elus käesoleval ajajärgul teostuvate reformide ja uute sihtjoonte rajamise kõrval on praegu käimas kaks suurt rahvuskultuuri-aktiooni: eestlaste perekonnanimede eestistamise ja Eesti lipu levitamise aktioonid. Need aktioonid on käesoleva aasta jooksul annud juba teatud tulemusi: käesoleval aastal on umbes kolmkümmend tuhat eestlast omale võtnud uued eesti nimed ja umbes kümmetuhat kodu end varustanud Eesti lipuga. Neile saavutusile vaatamata on aga mõlematel aktioonidel veel ees väga suur tööväli: sajad tuhanded eestlased kannavad veel võõrapäraseid nimesid ja

kümnete tuhandetes eesti kodudes puudub veel meie sini-must-valge rahvuslipp.

Selles olukorras on nimede eestistamise ja Eesti lipu levitamise aktsioone juhtivad organisatsioonid, Nimede Eestistamise Liit ja selle juures töötav organisatsioonidevaheline Eesti Lipu Toimkond, asunud uue hulgalise nimede eestistamise ja Eesti Lipu levitamise ühisaktsioonide läbiviimisele. Aktsioonide tähtpäevaks on võetud eelolev Vabariigi aastapäev — 24. veebruar 1936. Selleks tähtjaks peavad uued tuhanded eestlased oma nimede rahvustamisega end vabastama võõra võimuaaja märgist ja oma kodudes siis lehvima panema meie rahvuslipu, näidates seega, et meis iseseisva Eesti Vabariigi 18. aastapäeva puhul eesti rahvuslik iseteadvus võidutseb.

Ühenduses eeltooduga on Eesti Lipu Toimkond ja Nimede Eestistamise Keskbüroo pööranud kaitseliidu poole, paludes kaasabi alustatud aktsiooni edukaks läbiviimiseks. Meie teadlik kaitseliidu pere on alati kaasa läinud kõigile üldrahvuslikele üritustele. Kaitseliidu ülem loodab ja näeb meeeldi, et see sünniks ka ülalnimetatud aktsiooni puhul.

Kaitseliidu ülem loeb tarvilikuks, et kaitseliidu malevate ja allüksuste juhtivad tegelased võtaksid osa või töötaksid tihedas kontaktis aktsiooni koha-pealsete teostajatega, s. o. nimede eestistamise liidu kohalik osakond ja lipu levitamise asjus kohalik omavalitsus.

Malevate pealikutel tuleks selles küsimuses anda kohtadele asja eduks kasulikke ja kohalikele oludele sobivaid üksikasjalikke korraldusi. Peame alati meeles pidama, et oleme kvalifitseerituim osa kodanikest ning kaaskodanikud ootavad ka ülalnimetatud küsimustes meie perelt eeskju.“

II.

Avaldan teadmiseks kl. peastaabi vkh. 18. XII. 1935. a. Nr. 435-R.:

„Praegu teostub meie Eesti avalikus elus rida tähtsaid ja edasiarendavaid ettevõtteid. Üheks neist on meie raamatuaasta aktsioon, mis oma arengus on haripunkti. Teiste tänapäeva sihtlausete ja mõtete keskel on hüüdsõnaks: raamat rahva hulka!

Seisame pühade ja aastavahetuse lävel. On ilusaks kombeks sel puhul teha üksteisele vastastiku-seid kinke.

Raamatu-aasta peakomitee soovib, et see käesoleval, s. o. Vabariigi Valitsuse poolt raamatu-aastaks märgitud tähtaastal sünniks raamatutekin-kimine näol.

Kaitseliidu ülem soovib malevatel oma liikmeskonna keskel teha kõik, et see ilus mõte meie Kaitseliidu pere hulgas väärikat vastukõla ja teostamist leiaks. Raamat avardab meie silmaringi, valmistab õilsat rõõmu ja on kingina kestva väärtusega. Ühtlasi on raamat kultuurinimese tähtsamaid välisühenduste. Teda ei peaks kingitama ja muretsema mitte ainult käesoleval raamatu-aastal, vaid edaspidi ka teistel selleks sobivatel tähtpäevadel.“

III.

Avaldan teadmiseks Eesti Spordi Keskliidu vkh. 14. XII. 35.:

„Õppinud masseerijatest, kes võiks tänapäeva sportlaskonna sellekohaseid nõudeid täita, on meil spordiorganisatsioonides puudus. Olles selles teadlik,

püüab Eesti Spordi Keskliit Spordiorganisatsioonidele seda küsimust lahendada ja korraldab 1936. a. veebruari kuu teisel poolel Tallinnas massaaži kursused tuntud Soome arsti-eriteadlase — hra Heikki Savolaise juhatusel.

Kursuste kava koosneb:

massaaž teoreetiline	— 3 tundi
massaaž praktiline	— 40 „
anatomia ühes füsioloogiaga	— 8 „
esimene abi	— 3 „
tervishoid	— 2 „

üldse 56 tundi.

Kursustemaks Kr. 5.— (viis krooni) osavõtja pealt.

Ülesandmised saata Tallinn, Harju 48—6 Eesti Spordi Keskliidu Sportbüroo.

Osavõtjate arv on piiratud, kusjuures eesõigus-tatud on tegevsporlased ja spordiorganisatsioonides tegutsevad masseerijad.

Kursuste lõpetanutele annab E. Spordi Keskliit välja sellekohased tunnistused.

Kaitseliitlased, kes soovivad massaaži kursusest osavõtta, teatada maleva staapi 10. veebruariks s. a.

IV.

Avaldan teadmiseks ja täitmiseks Eesti Ap. Õigeusu kiriku Mitropoliidi vkh. 28. XII. 35.:

„Vastuseks Teie kirjale 21. okt. s. a. Nr. 373-R usuliste talituste pidamisest Kaitseliidule teatan, et see asi oli arutusel E. Ap. õigeusu Kiriku Sinodi koosolekul 7. nov. s. a.

Võttes arvesse seda, et usuliste talituste pidamine Kaitseliidule, kui üleriiklisele organisatsioonile, ei käi E. Ap. õigeusu Kiriku põhimääruse § 137 alla, milles on jutt harilikudest Jumalateenistustest ja vaimulikkudest talitustest kohalikele kogudustele ja nenede liikmetele, otsustas Sinod teatada praostite kaudu kõikide Ap.-õigeusu koguduste vaimulikkudele, et Kaitseliidul ja tema üksustel on õigus kutsuda oma usuliste talituste pidamiseks Ap. õigeusu vaimulikke oma äranägemisel ilma luba küsimata kohaliku koguduse preestrit.

Sinodi otsus on tehtud teatavaks praostitele 20. nov. s. a.“

V.

Avaldan teadmiseks ja täitmiseks Kl. peastaabi vkh. 4. I. 36. Nr. 38-R.

„On tulnud ilmsiks, et mitmed kaitseliidu liikmed kannavad kaitseliidu vormi juures rakmeid vastupidiselt vormikandmise reeglitele. Nii kantakse õlarihm üle vasaku õla. Vormikirjelduses toodud pildide kohaselt peab kandma õlarihm üle p a r e m a õla.

Kaitseliidu vormi kandmise reeglites (punkt 20) on malevate pealikul õigus teha täiendavaid korraldusi rakmete ja relvade kandmise kohta. Neid muudatusi võib aga teha ainult maleva pealik ja ainult üksikudel juhtudel (nagu manöövril, taktikalistel õppustel jne.), tehes igal üksikul juhul erikorralduse. Näiteks maleva pealik teeb korralduse kanda õlarihm üle vasaku õla üksuste vahelistel taktikalistel õppustel 2 päeva vältel, kusjuures seda kannavad kaitseliitlased reamalevlasest kuni rühmalevaliku

abini, s. o. need kaitseliitlased, kes kannavad vintpüsse ja padrunitaskuid.

Alaliselt peab kandma vormi ja vormi rakmeid nii, nagu see on ette nähtud vormikandmise reeglites.

Palun käesolevat teha teatavaks Teie maleva kaitseliitlasile ja teostada järelvalvet vormiesemete reeglipäraseks kandmiseks.“

VI.

Avaldan teadmiseks majandusministeeriumi vhk. 14. XII. s. a. Nr. 9028:

„Vastuseks T. kirjale 5. XII. 35. Nr. 59 teatan, et Majandusministri ülesandel 27. VI. 35. on antud kõigile maksuinspektoritele ringkirjaline korraldus, et otsemaksude seaduse § 519 p. 3. lit. c ja d (RT 46 — 1934 ja 33 — 1935) ja tulumaksu seaduse § 11 p. 7 (RT. — 33 — 1935) kohaldamisel tuleb allveelaevastiku sihtkapitali heaks tehtud annetused lugeda kuluks summa suurusele vaatamata, vaadates neile, kui annetustele riigi heaks.“

VII.

Maleva staabi kaudu võib tellida laualippe (riigilipp). Hinnad on:

— väiksem metall alusega . . . . . kr. 3:25
— suurem metall alusega . . . . . „ 3:50
— kuuekandil. vardaga ja marmor alusega „ 4:00
Tellimisi võetakse vastu kuni 15. veebr. s. a.

VIII.

Avaldan teadmiseks ja täitmiseks kaitseliidu maaga varustamise seaduse teostamise määruse (R. T. Nr. 107 — 1935. a.)

Alus: kl. maaga varustamise seaduse § 5 (R. T. Nr. 41 — 1935. a.):

„§ 1. Kaitseliidu maaga varustamise seaduse isiku õigustega üksustele omanduseks antavate riigimaade eraldamine sünnib riigimaade planeerimise korras.

§ 2. Maa-alad kaitseliidule nõutab Kaitseminister kaitseliidu ülema algatusel. Nõudekiri esitatakse Põllutöoministrile ja selles näidatakse:

- 1) maa-ala asukoht ja suurus;
- 2) kaitseliidule vajalikud päraldised;
- 3) kasutamise otstarve;
- 4) kaitseliidu juriidilise isiku õigustega üksuse nimetus, kellele maa omanduseks kavatsetakse anda;
- 5) kas ja mis ajast maa juba kaitseliidu kasutada;

6) kas on kaitseliidul või tema allüksustel nõutava maa-ala ja sellel asuvate päraldiste eest tasuda riigile laenusid ja võlgu ja millised nimelt;

7) kui soovitav maa ei ole Põllutöoministeeriumi ega Kaitseministeeriumi valdamisel, siis selle ministeeriumi nõusolekud maa üleandmiseks kaitseliidule, kelle valdamisel on eraldatav maa.

§ 3. Maade kinnitamine kaitseliidu nimele toimu Maamõõte seaduses ettenähtud korras kinnitatud plaanide põhjal. Plaanid valmistab kaitseliit omal kulul.

§ 4. Kaitseliidu maaga varustamise seaduse alusel kustutamisele mittekuuluvad laenud kantakse kinnisvarale Eesti Vabariigi kasuks esimese pandiõigusena. Nende laenude tasumine sünnib Riigimaade

omanduseks andmise seaduses ettenähtud tingimustel ja alustel.

§ 5. Kaitseliidule mittevajalikud päraldised likvideerib riigimaade amet enne maade kinnistamist Maareformi teostamise määruses ettenähtud korras. Põllutöoministri korraldusel võib kaitseliidule omanduseks antavat maa-ala ühes kaitseliidu mittevajalikkude päraldistega anda kaitseliidule kasutamiseks enne päraldiste likvideerimist ja maa-ala kinnistamist kaitseliidu nimele.

§ 6. Põllutöoministeeriumi volinikuna kirjutab maa omanduseks andmise lepingule ja plaanile alla ning saadab lepingud kinnitamiseks riigimaade ameti juhataja. Allkirjad lepingutel ja plaanidel tõestab riigimaade likvedaatore või kohalik metsaülem.“

IX.

Avaldan teadmiseks ja täitmiseks Kaitseliidu Ülema 28. I. 36. Nr. 525-R.:

„Käesoleval aastal Vabariigi aastapäev on selleks päevaks, kus kodanikud suurema arvuliselt rahvahääletusest osa võtavad ja seega oma kodaniku kohuse riigi elust osavõtmise kohta täidavad.

Käsen malevate ja maleva allüksuste pealikud Vabariigi aastapäeva paraadide korraldamisel silmas pidada, et paraadid ja kaitseliitlaste kogunemised neile, ei oleks takistuseks kaitseliitlastele ja seega ka nende perekondadele rahvahääletusest osavõtuks. See tähendab, kaitseliitlasi ei tohi kokku kutsuda paraadidele kaugele oma rahvahääletuse kohast, nii et neil pole võimalik 24. veebruaril rahvahääletusest osa võtta, mis iseäranis võib ette tulla maaüksustes. Sellepärast maaüksustes malevkondade paraade mitte pidada. Neis kompaniides, kus kaitseliitlaste vähesuse tõttu paraadid võivad tulla väiksed, paraadid ka ära jätta.

Linnades, kus paraade korraldavad garnisoni ülemad ja kus kaitseliitlaste osavõtt ei ole takistuseks rahvahääletusest osavõtuks, sest linnades rahvahääletuse kohad on kaitseliitlaste elukohtade läheduses, malevatel ja kaitseliidu üksustel osa võtta Vabariigi aastapäeva paraadidest.“

Kõigile malevkondade-, kompanide- ja üks.-rühmade pealikutele.

Paraadide korraldamisel kinnipidada eelpool avaldatud Kaitseliidu Ülema ringkirjast.

Aktuste korraldamiseks kõik jõud, et need oleks sisukad ja neil saaks põhjalikult selgitatud rahvahääletusega seoses olevaid küsimusi.

Vabariigi aastapäeval korraldatavad peod alaku kella 21.00-st, kui päevane rahvahääletus lõppenud.

Aktuste korraldamine sündigu ühiselt valla rahvahääletuse seltskondliku komiteega, s. o., kus valla-valitsustega ja kohalikkude seltskondlikkude organisatsioonidega.

K. Saar, major,
Harju malevapealik.

ÕPPEALA.

Rahvahääletuse ja sellega seoses oleva selgitustöö tõttu jäävad kl. järjekordsed õppused veebruaril kuul pidamata.

Maleva õppetegevuse üldraamistikuks on maleva aasta ja õppeperioodi tegevuskavad, kuid õppused kohtadel viiakse läbi kuu töökava alusel. Kuu

töökava järgmise kuu kohta, õppepiirkondade viisi, avaldatakse eelmise kuu „Harjulases“. On juhuseid ette tulnud, kus kaitseliitlased tulevad õppustele aasta ehk õppeperioodi kava kohaselt, kuid koha-pealsete olude tõttu on õppus ära jäetud. Arusamatuste ärahoidmiseks koguda õppustele ainult kuu töökava kohaselt.

K. Saar, major.
Harju malevapealik.

KEHALISKASVATUSE ALA.

Raskejõustiku harjutused instr. A. Kukke juhatusel on:

10.	veebruari s. a. kell 18.00	— Rael,
12.	„ „ 18.00	— Hagudis,
15.	„ „ 16.30	— Sakus,
17.	„ „ 19.00	— Sael,
19.	„ „ 20.00	— Kehtnas,
20.	„ „ 19.30	— Keilas.

K. Saar, major.
Harju malevapealik.

Allüksuste pealike korraldused

LINNAÜMBRUSE MALEVKONNA PEALIKU KÄSKKIRI Nr. 14.

22. jaanuaril 1936. a.

§ 1.

Malevkonna suusameistervõistlused, mis vähese lume tõttu 12. I. 36. jäid pidamata, peetakse ära 16. II. 36. minu käsus Nr. 13 — Harjulane Nr. 16 — 1935. avaldatud korras. Kui sel päeval vähegi lund on, pean võistlused ikkagi ära. Loodan, et üksused sellest võistlusest osa võtavad rohkearvuliselt.

§ 2.

Teen üksuste juhatustele ülesandeks asjaajamine üksustes korda seada ja hoolitseda, et raamatud oleksid antud juhtnõrde kohaselt registreeritud ja nummerdatud ja sissekanded raamatutesse õigeaegselt tehtud. Üksuste pealikud ja jaoskonna esinaised on isiklikult vastutavad asjaajamise korras-hoiu eest. Ühtlasi teatan, et malevkonna revisjonikomisjonile tegin ülesandeks üksustes asjaajamist revideerida.

§ 3.

Staabi komp. ületoodud: Rapla r. k. üks. r. kaitseliitlase Joh. Uustalu ja Kiumetsa ü/r. kl. Viktor Andresseli määratud kompanii I rühma; Rapla r. k. ü/r. kaitseliitl. Karl Saare määratud kompanii üldrühma.

§ 4.

Staabi kompaniisse vastuvõetud kaitseliitlased: Hans Oidermaa määratud kompanii üldrühma ja jätan tema malevkonna pealiku käsutusse; Karh Vaht'i määratud kompanii üldrühma, Karl Lindi määratud malevkonna staabi nimekirja ja Theodor Männiku kompanii toetajate liikmete nimekirja sisekaitse jao koosseisu.

§ 5.

Laskeala edendamiseks malevkonnas vajan 10 meest, kellel on huvi laskespordi vastu ja kellest võiks välja treenerida meeskonna 300 mtr. kauguselt laskmises, tagajärgedega 60 lasku vähemalt 500

silma. Üksuste pealikuil ja relvurpealikuil aegsasti alustada parimate laskurite treeninguga ja treening-aja lõpul minule ette kanda meeste nimed ühes laske tagajärgedega, malevkonna laskegrupi koostamiseks. Parimad relvad tuleks üksustes anda parimatele laskuritele, kes hakkavad nõrgemaid laskureid juhtima. Parimaid relvi ei saa kunagi pidada kaitseliitlase käes, kellele need välja antud, vaid alati üle anda neile, kes seda väärt on, s. o. parimaile laskureile. Seesuguse laskeriista tarvitamist teistele võimaldada ainult püssi omaniku — parima laskuri — juuresolekul ja juhtimisel. Sama teha ka püstolitega. Ka püstol olgu ainult selle pealiku käes, kes sellest oskab ja suudab paremini lasta. Väikekaliibrilise-püssi laskureid samuti välja õpetada ja parimate laskurite nimekirjad minule saata.

§ 6.

Pääsküla-Tänasilma ü/r. pealiku asetäitjaiks on:

1) Voormann, Aleksander — elukoht Pääskülas, Tõinu-Mihkli talus. Aadress: Pääsküla p. ag. Kanastiku. Telefon 42820—63.

2) Voormann, August — elukoht Pääsküla, Jaagu talus. Aadress: Pääsküla p. ag. Kanastiku. Telefon 42829—63.

E. Heinaru.
—N.-ltn.

Naiskodukaitse ala.

ARMSAD KODUKAITSE NAISED.

Oleme õnnelikum põlv eestlasi, kuna saatusele on meile määratud üleelada aegu, milliseid ajaloos juhtub nii harva. Elasime ja kannatasime üle vabadusvõitluse esimesi raskusi, astusime hardumuse ja uhkustundega meie rahva hiilgeaega — vabadusvõitu.

Olime oma riigi loojad, seisime ta hälli juures ning juhtisime ta esimesi samme. Oleme kogu oma hinge pannud tahtesse arendada teda tugevaks, võimsaks, päikesepaisteliseks.

Elus on juba nii, et raskeil aegadel inimesed leiavad üksteist, unustavad iseene, elavad ühistele aadetele. Raskuste möödudes tõuseb aga inimhinges isekus, ahnus ning võimuhiha.

Nii tekkis meil ajajärk, kus polnud enam midagi püha, kus otsiti pinda venna silmas, et juhtida kõrvale võõra pilke tohutust palgist oma silmis. Oldi valmis kinni katma üksikute isikute kõlvatusi, kui need osutusid vajalikuks vastase määramiseks.

Meie rahva juhtidele, iseäranis aga ta paremaile poegadele näidati sõrmega, kui alatumaile kurjategijaile. Taheti röövida rahvalt usk inimese aususse, purustada temas lugupidamine ning usaldus kaaskodaniku, tema enese vastu, et seda kergem oleks teda tuulelipuna kasutada. Oli visatud vaenutegel meie rahva sekka ning alalise oli juurevalamisega õhutati ikka see laialdasemaks leegiks, mis ähvardas hävitada meie rahva ja riigi.

Igal mõtleval inimesel oli selge, et nii edasi samuda on võimata. Oli tarvis pidurdada hävitavat tuld, tarvis korrale kutsuda tunglaga mängivaid lapsi, näidates neile nende viha mõttetust ning mängu hädaohtlikust.

Meie esimesel kodanikul jätkus selget pead, suurt tahet ning tublidust näidata rahvale, et oleme kõik ühe rahva liikmed, oleme üheõiguslised, ühe-

väärilised ning kõigile jätkub ruumi korraliku elu elamiseks. Algas uus ajajärk, kus igaüks võis ainult enesele aruanda oma mõtetest, ajajärk, mis nõudis: enne mõtle, siis ütle. Rahvas, jäädes üksi oma mõtetega, taipas oma sõgedust — ning kaines. Saadi aru, et oleme aus rahvas, et meie juhid on auväärased kodanikud. Algas mõõn, avanesid rahva silmad ning nad said tagasi usu inimesesse. Mõõnale järgneb sagedasti tõus, ning selletõttu ei või meie ka lootma jääda praegusele kainenemisele ning arvata, et kõik on korras.

Meil on selge, et seda sündida ei tohi. Seda ei tohi sündida meie rahva, meie laste, meie tuleviku pärast. On tarvis piir panna mõttetutele tülidele, on tarvis kindlasti aluseid, millele rajades hoitakse ohjes neid, kes seda ise teha ei suuda. Iga arusaaja kodaniku kohus on aidata kaasa meie lugupeetud riigivanema rahu ning kindla korra püüetele. Meie ei taha sarnaneda rahvale, kes 1000 aasta eest olid sunnitud tunnistama, et „maa on suur ja lai, aga korda temas pole, tulge valitsege meid.“ Meie loome ise omale korra ja valitseme ise.

Armsad kodukaitsenaised, oleme alati olnud oma rahva ärksamad hinged, oleme unustanud oma hüved rahvahüvede kõrval, oleme painutanud ise ja õpetame omi lapsi painutama väikse sõrme pöidla alla, oleme töötanud öid-päivi oma kalli kodu heaks, oleme järgnenud igale kodu kutsele. Kodu kutsub meid jälle. Kodu kutsub kõiki, kellel on enam antud, et need oma küllusest jagaks ka teistele. Kui meile on antud arusaamine, et teisiti olla ei või, siis on meie püha kohus võidelda oma tõekspidamiste eest. Meie pikk, kümneaastane töö on näidanud, et meie võime palju, väga palju, kui meie midagi kindlasti tahame ja tõeks peame.

Ja nüüd, kus meil kõigil on selge, et praeguses olukorras edasisammumine on hädaohtlik meie kodule, meile endile, peame oma jõu rakendama ülesehitavale tööle ning tegema kõik, et kogu rahvas 23., 24. ja 25. veebr. kindlalt ning üksmeelselt sammub valimiskastidele ning annab tunnistuse sellest, et tahame rahvuskogu kaudu luua riigis korra, milline väärib meie rahvast.

Harju naised olid kaineteks pealtvaatajateks ega pole aidanud millalgi vaenutuld vendade seas õhutada, vaid täitsid oma kohustusi isamaa vastu ka siis, kui nii paljudel polnud selleks aega. Meie ülesanne on olnud tuua leplikkust, armastust rahva keskele, õpetada iga isiku ning tema tõekspidamiste hindamist. Jäägem ka praegu oma ülesannete juurde ning aidakem saavutada tee, mis viiks meid vastu püsivale rahule ning paremale tulevikule.

Ilusa oleviku ja veel parema tuleviku nimel anname kogu oma jõu kodumaa käsutusse, jättes omale teadmise, et kodu vajab seda tööd. Ja meile, armsad naised, olgu tasuks teadmine, et teeme tarvilikku tööd, täidame suure ülesande. —

M. Voore,

Harju ringkonna esinaine.

HARJU MALEVAPÉALIKU KÄSKKIRI

Nr. 5.

Tallinnas, 31. jaanuaril 1936. a.

§ 1.

Naisk. Harju ringkonda lugeda vastuvõetuks alljärgnevad kodanikud:

Ravila jaoskonda: Leili Kõrb, arvates 13. nov. 1935. a.

§ 2.

Vabastan omal palvel naisk. Keila II jaoskonna esinaise kohalt Olga Kuljus'e, arvates 30. jaan. s. a.

Õiendus: ljh. Nr. 21.

§ 3.

Määrän naisk. Keila II jaoskonna esinaiseks Mare Suik'i, arvates 30. jaan. s. a.

Õiendus: ljh. Nr. 21.

§ 4.

Vabastan elukoha muutmise tõttu Saue jaoskonna esinaise kohalt M. Tõevälja, arvates 19. dets. 1935. a.

Õiendus: ljh. Nr. 21.

§ 5.

Määrän naisk. Saue jaoskonna esinaise kohustetäitjaks Hilda Meenkoff'i, arvates 19. dets. 1935. a.

Õiendus: ljh. Nr. 21.

§ 6.

Viin üle elukoha muutmise tõttu Kehtna jaoskonnast Staabi jaoskonda Tatjana Toodo, arvates 16. dets. 1935. a.

§ 7.

Alljärgnevad naisk. liikmed on oma nimed muutnud, milline muudatus teha kõikides nimekirjades:

1. Salme Stillverk — SILLAMÄE — Hageri-Kohila mlvk. jaosk.
2. Meeta Blumberg — VALVAS — Juuru jaosk.
3. Linda Herberger — HÄMARSALU — Juuru jsk.
4. Alise Vunder — MÖLDRE — Lohu jaosk.
5. Alvine Bachmann — OJAMAA — Järvakandi jaosk.
6. Selma Varner — VARE — Kurna jaosk.
7. Erna Gutman — UUTMA — Laitse jaosk.
8. Anette Proomann — PAIDLA — Aruküla jaosk.
9. Helmi Kasmann — KALDOJA — Aruküla jaosk.
10. Ljubov Kolberg — KOLBRE — Aruküla jaosk.
11. Salme Laubmann — LINAMÄE — Aruküla jsk.
12. Helmi Kukmann — KALVIK — Saku jaosk.
13. Helmi Neuhaus — NÖLVAND — Kloostri jaosk.
14. Hildegard Ridbeck — KASEMAA — Kloostri j.
15. Veera Avesson — AVASALU — Valtu jaosk.
16. Elisabeth Gutman — UUTMA — Jõeletme jsk.
17. Elisabeth Kuusik — „LEE“ Kuusik — Kodasoo jaosk.
18. Johanna Jegorovits — AAS — Kõnnu jaosk.

§ 8.

Alljärgnevad naiskodukaitseliikmed on abiellunud ja uueks perekonnanimeks omanud:

Jõeletme jaosk.: Adele Vibaste — „SUKAMÄGI“.

Valtu jaosk.: Leida Tomingas — „PIK-KOV“ ja Alice Käspert — „RAUD“.

Mõigu jaosk.: Renate Kärner — „SCHÖNBERG“ ja Anette Ots — „ROOTS“.

Jõeletme jaosk.: Alma Rähn — „TOOM“.

Rae jaosk.: Lonni Vitisman — „POHLAK“.

Hageri-Kohila mlvk. jaosk.: Aleksandra Maksim — „STERRKOPF“.

Kloostri jaosk.: Lydia Himberg — „ZIEGEL“.

Harku jaosk.: Hilda Arras — „TÖRV“; Leida Arras — „RISTAL“ ja Leida Pals — „KELDERMÄGI“.

§ 9.

Naisk Harju ringkonnast luge da lahku n u k s alljärgnevad naisk. liikmed:

Kodasoo jaoskonnast: Marta Purre — elukoha muutmise tõttu, arvates 14. jaan. 1936. a.

Lohu jaoskonnast: Vanda Treumund ja Alma Jõgibert — mõlemad elukoha muutmise tõttu, arvates 18. jaan. 1936. a.

Harku jaoskonnast: Benita Tahvel — elukoha muutmise tõttu, arvates 29. sept. 1935. a.

Kuimetsa jaoskonnast: Laura Valdte ja Hilda Vabo — mõlemad elukoha muutmise tõttu, arvates 31. dets. 1935. a.

Kiiu jaoskonnast: A. Priimann ja M. Nõmberg — mõlemad omal soovil, arvates 16. jaan. 1936. a.

Anija jaoskonnast: Erna Uue — elukoha muutmise tõttu, arvates 10. jaan. 1936. a.

Vaida jaoskonnast: Leida Mislter ja Priskilla Mattus — mõlemad elukoha muutmise tõttu ja Meery Mislter — juhatuse otsusega, kõik arvates 25. dets. 1935. a.

Järlepa jaoskonnast: Helmeride Kurg ja Erna Lints — mõlemad omal soovil, arvates 15. dets. 1935. a.

Juuru jaoskonnast: Helmi Rassman — elukoha muutmise tõttu, arvates 1. jaan. 1936. a.

Riisipere jaoskonnast: Hilda Sinimäe ja Hilda Väljataga — mõlemad elukoha muutmise tõttu, arvates 17. dets. 1935. a.

Jõe lehtme jaoskonnast: Elfriede Oluberg — elukoha muutmise tõttu, arvates 2. jaan. 1936. a.

Aruküla jaoskonnast: Salme Uus ja Mahta Reialu — mõlemad elukoha muutmise tõttu, arvates 10. dets. s. a.

Rae jaoskonnast: Leida Hio — omal soovil, arvates 17. dets. 1935. a.

Kurna jaoskonnast: Anna Adamson, Veera Meer ja Anete Vesiloik, kõik elukoha muutmise tõttu, arvates 1. dets. 1935. a.

Hageri-Kohila malevk. jaoskonnast: Hermine Looman, Ilse Romandi, Marie Kirselt, Klara Lindus ja Hildegard Kolga — kõik elukoha muutmise tõttu, arvates 24. dets. 1935. a. ning Helene Kutok — loiu osavõtu tõttu, arvates 24. dets. 1935. a.

Saku valla jaoskonnast: Helga Tuller ja Alma Schvalbe — mõlemad elukoha muutmise tõttu, arvates 1. jaan. 1936. a. Anna Väli ja Asta Fiskar — omal soovil, arvates 1. jaan. 1936. a.

Triigi jaoskonnast: Meta Laurson — elukoha muutmise tõttu, arvates 10. jaan. 1936. a.

Keila II. jaoskonnast: Hedvig Herman — omal soovil, arvates 30. jaan. 1936. a.

Staabi jaoskonnast: Salme Välja — teenistuse huvides; Paula Schnell, Herta Kroon ja Erika Mägi — kõik loiu osavõtu tõttu, kõik arvates 20. jaan. 1936. a.

Kõnnu jaoskonnast: Emilie Aalman, Hilda Erik, Alma Laagerküll, Herta Meelind, Linda Keernik, Erika Reinholm, Hilda Tartu, Else Hermann, Helene Lübek, Maali Rüngas, Pauline Sommer, Anete Luks, Marie Mikiver ja Elli Altenbrun —

kõik elukoha muutmise tõttu, arvates 1. jaan. 1936. a. Meeri Nairismäe, Alma Adamson, Magda Adamson, Alma Adamson, Salme Evert, Amalie Mikenberg, Kristine Koolmann, Marta Kristjankroon, Amanda Samberg, Alide Lindemann, Juliane Nõmberg, Renate Vilippus, Herta Vilippus, Helene Angervelt, Linda Rentov ja Matilde Aalman, kõik omal soovil, arvates 1. jaan. 1936. a.

§ 10.

Lohu jaoskonna tegevliige Leida Leht luge da toetajaks liikmeks, arvates 18. jaan. 1936. a.

K. Saar, major,
Harju malevapealik.

Kodutütarde ala.

KODUTÜTARDE HARJU RINGKONNA VANEMA TEATIS

Nr. 7.

Tallinnas, 23. jaanuaril 1936. a.

§ 1.

On otsustatud korraldada Kodutütarde Harju ringkonna sissetulekute muretsemiseks näitemüük, mispuhul palun kodutütareid rühmajuhi-vanema juhatusel käsitööde (riidetööd, kudumistööd, papi- ja vi- neertööd) valmistamisele asuda.

Rühmadel, kus vähem kui 10 liiget 5, teistel 10 käsitööd-annetust peab iga rühm hiljemalt 1. aprilliks s. a. Harju Maleva staapi ära tooma.

Oleks muidugi soovitav, et iga kodutütar midagi annetaks, teadmisega, et selleabil võite teie ise kokku tulla ringkondlisteks kodutütarde päevade ja laagrite puhkudeks, mille korraldamiste aineliste kulude katteks ongi mõeldud nimetat näitemüük.

Õnne ja edu uues tööaastaks!

§ 2.

Vabastan kohtadelt:

Kallavere rühmas: rühmavanema L. Veski, arvates 24. XI. 35. a.

Leesi rühmas: rühmavanema Marie Saaberg'i, arvates 15. I. 36. a.

§ 3.

Kinnitan kohtadele:

Kallavere rühmas: rühmavanemaks Marta Alber'i, arvates 24. XI. 35.

Leesi rühmas: rühmavanemaks Amanda Poom'i, arvates 15. I. 36.

§ 4.

Luban tegevust alustada järgmistel uutel kodutütarde rühmadel ja kinnitan rühmavanemateks:

Loksa rühm, arvates 22. XII. 35. a. Rühmavanemaks Sidonie Tomberg'i, arvates samast ajast.

Jõe lehtme/Neemer rühm, arvates 01. I. 36. a. Rühmavanemaks Niina Rand'i, arvates samast ajast.

Vihterpalu rühm, arvates 01. I. 36. a. Rühmavanemaks Aliide Lätti, arvates samast ajast.

Ruila rühm, arvates 10. I. 36. a. Rühmavanemaks Holmes Israel'i, arvates samast ajast.

Ääsmäe rühm, arvates 10. I. 36. a. Rühmavanemaks Linda Sagris'e, arvates samast ajast.

Kaiu rühm, arvates 14. I. 36. a. Rühmavanemaks Olga Helm'i, arvates samast ajast.

Inglise rühm, arvates 14. I. 36. a. Rühmanemaks Leida Rytberg'i, arvates samast ajast.

§ 5.

Kehtna rühmanemal Evi Kleemann'il on Sise-
ministri otsusega lubatud uueks nimeks võtta Evi
Kivimaa, arvates 17. skp. Ringkonna ja rühma
nimekirjades teha vastavad parandused.

(J. Petersoo).
Ringkonnavanem.

Noort kotkaste ala.

NOORTE KOTKASTE HARJU MALEVA VANEMA KÄSKKIRI

Nr. 50.

Tallinnas, 18. jaanuaril 1936. a.

§ 1.

Minu käsukirja nr. 49 § 2 alusel korraldatud
juhtide õppepäeval 04. 01. 36. a. võtsid osa järgmised
noorte juhid ja kooliõpetajad:

Linnamäe malevkonnast: Pääs-
küla „Laagri-Mängu“ rühmast: vanakotkas K. Öu-
napuu, kotkas V. Öunapuu; Randvere rühmast:
vanakotkas E. Jürisson; Kurna „Vaiola“ rühmast:
vanakotkas E. Aavik; Nehatu rühmast: vanakotkas
F. Einberg.

Keila malevkonnast: Ohtu rühmast:
vanakotkas J. Preivärk, kotkapoeg A. Dunkel, pesa-
kotkas A. Rand, pesakotkas R. Vitsmann; Paldiski
rühmast: vanakotkas A. Kirsell, kotkas J. Sampu,
kotkapoeg G. Berg; Keila „Põhjapogade“ rühmast:
kotkas E. Jendrusik, pesakotkas J. Vedruska, pesa-
kotkas H. Kobrusepp, kotkapoeg R. Loigu.

Kose malevkonnast: Raasiku rühmast:
vanakotkas R. Mänd, pesakotkas V. Pöldver, E. Püü;
Haljava rühmast vanakotkas E. Liivik; Kose rüh-
mast A. Kost; Aruküla rühmast: kotkas H. Rebane,
abikotkas V. Antonov, kotkapoeg A. Kama, kotka-
poeg E. Liivak; Kuimetsa rühmast: A. Saarend;
Ardu rühmast: vanakotkas T. Talbak.

Rapla malevkonnast: Raiküla rühmast:
kotkas E. Võmma; Rapla rühmast: vanakotkas A.
Uuepõllu; Kabala rühmast: vanakotkas A. Kutser;
Järvakandi teh. rühmast: vanakotkas U. Mikiver;
Järvakandi rühmast: kotkas J. Särekõnno; Kabala
rühmast: kotkas H. Saanküll; Hageri rühmast: va-
nakotkas A. Oja; Kehtna rühmast: vanakotkas
H. Sepandi.

Nissimalevkonnast: Varbola rühmast:
kotkas A. Rõõm ja A. Laane.

Juuru malevkonnast: Juuru rühmast:
vanakotkas A. Kruusimägi; Härgla rühmast: vana-
kotkas T. Agur; Inglise rühmast: vanakotkas H.
Rytberg.

Kuusalu malevkonnast: Kodasoo rüh-
mast: vanakotkas J. Rast; Jõeletme rühmast: kot-
kas E. Sepp; Kiiu rühmast: vanakotkas A. Tohver.

Kloostri malevkonnast: Nõva rüh-
mast: vanakotkas E. Keeleste.

Loksa malevkonnast: Loksa rühmast:
vanakotkas A. Mikiver.

Väljaspool maleva koosseisu:
Viimsi algkooli juhataja A. Raudsepp, Põllküla alg-

kooli juhataja A. Kruus, Hara algkooli juhataja
K. Biider, Käesalu algkooli juhataja R. Viher, Vihter-
palu algkooli juhataja R. Esko, Ohekatku algkooli
õpetajad H. Talpsepp ja J. Talpsepp, Palvere algkooli
õpetaja J. Kadakas, Kiviloo algkooli õpetaja J. Kip-
par, Rabivere algkooli juhataja J. Tursmann, Seli-
Hagudi algkooli õpetaja M. Luuk ja Odolemma alg-
kooli juhataja R. Robas.

Lektoritena ja abijõududena võtsid kursustest
osa, täiendavalt minu käsukirja nr. 49 § 2 avaldatuile,
K. L. Harju maleva pealik major K. Saar, maleva
vanem O. Suursööt, maleva vanema abi H. Summer,
maleva vanema abi J. Johanson ja maleva pealiku
abi major M. Külasalu. Lennumudelite instr. Maal-
berg'i asendas K. L. Harju maleva purilennu instruk-
tor K. Siniveer.

Samal kursusel toimunud okariinide harjutusel
viibisid järgmised Keila „Põhjapogade“ rühma noor-
kotkad ja haukapojad: Harri Rullinkov, Lembit Mir-
ring, Heino Kulp, Kaljo Brehm, Vaino Luik, Endel
Suuresaar, Herbert Jemmer, Elmar Nurm.

§ 2.

Minu ksk. nr. 42 § 2 Jägala/Kalevi rühma asu-
tamisaja suhtes lugeda maksvusetuks. Kinnitan
sama rühma asutamisajaks 07. 05. 35. a.

Alus: Vanakotka esildis 14. 05. 35. a.

§ 3.

Vabastan kohtadelt:

Kodasoo rühma kotka, kotkapoeg Volde-
mar Lilander'i, kes edasiõppimisele asudes peab
rühma tööst ajutiselt eemale jääma. Kotkapoeg
V. Lilander on rühmas aastaid töötanud ja kaasa-
teinud hoole ja tähelepanuga ka maleva ühissetevõ-
tetes, mille eest teenistuse nimel südamlilik tänu.

Vabastan kohtadelt:

Kehtna rühma kotka abi Ferdinand Kopel-
nik'u, ja kotka abi Ernst Ringenfeldt'i, arvates
30. XI. 1935. a.

Kabalal rühmast vanakotka ajutise k. t.
Alfred Uuskam'i ja kotkas Johannes Einberg'i, ar-
vates 10. XI. 35. a.

Laitse rühmast kotkas Jaan Gerfria, ar-
vates 23. XII. 35. a.

§ 4.

Vabastan Heinrich Schmidt'i Kehtna rühmast,
minu ksk. nr. 27 § 7, temale pandud kohustustest,
arvates 30. XI. 35. a. ja kinnitan sama rühma vana-
kotkaks, samast ajast.

§ 5.

Luban tegevust alustada järgmistel Noorte Kot-
kaste rühmadel:

Vihterpalu rühmal: Vihterpalu algkooli
juures, arvates 01. I. 36. a.

Ohtu rühmal, Ohtu algkooli juures, arvates
29. XII. 35. a.

Kaiu rühmal, Kaiu algkooli juures, arvates
12. I. 36. a.

Kõnnu rühmal, Kõnnu algkooli juures, ar-
vates 15. I. 36. a.

Muraste merirühmal, arvates 16. XII.
35. a.

§ 6.

Kinnitan kohtadele:

Laitse rühmas: kotkaks Ants Kaljuste ja kotka abiks Voldemar Viik, arvates 23. XII. 35. a.

Maleva staabi õpperühmas: abikotkaks noorkotkas Ilmar Sulengo, arvates 11. XII. 35. a.

Ohtu rühmas: vanakotkaks Johannes Preiverk'i ja kotkaks kotkapoeg Artur Dunkel'i, arvates 29. XII. 35. a.

Kaiu rühmas: vanakotkaks kooliõpetaja Elmar Veetamm, arvates 14. I. 36. a.

Vihterpalu rühmas: vanakotkaks koolijuhataja Roman Esko, arvates 01. I. 36. a.

Keila „Põhjapoegade“ rühmas: vanakotkaks Herman Linnus ja kotkaks Edmund Jendrusik, arvates 31. X. 35. a.

Kodasoo rühmas: kotkaks kotkapoeg Ants Raudsoo, arvates 19. XI. 35. a.

Kehtna rühmas: kotkaks pesakotkas Ferdinand Kopelnik'u ja abikotkaks Ernst Ringenfeldt'i, arvates 30. XI. 35. a.

Kabala rühmas: kotkaks vanakotka ajut. k. t. koolijuhataja Anton Kutser'i ja pesakotka ajut. k. t. Helmut Saanküll'i, arvates 10. XI. 35. a.

Järvakandi teh. rühmas: kotka ajut. k. t. Karl Hansen'i arvates 18. X. 35. a.

Muraste merirühmas: vanakotkaks Richard Kuurberg'i, arvates 16. XII. 35. a.

§ 7.

Ülendan Maleva staabi õpperühmast I järgu skaudi Ilmar Sumlengo noorkotkaks, arvates 23. IV. 30. a.

Alus: Tallinna skautide maleva diplom ja õpperühma vanema esildis Nr. 6, 09. I. 36. a.

§ 8.

Ülendan Valtu rühmast I. järgu skaudi Evald Pander'i noorkotkaks, arvates 25. IX. 34. a.

Alus: Tartu skautide maleva juh. ksk. nr. 13 § 5, 25. IX. 34.

§ 9.

Ülendan noorhaukad pesakotkasteks:

Raiküla rühmas: Endel Mätas, Endel Reimann, Lembit Suitsmart, Albert Jürisson, Heinrich Hermann, Oskar Randla, arvates 19. XII. 35. a.

§ 10.

Kinnitan järgmised erikatsed:

Kotkapoeg Lembit Johanson Maleva staabi õpperühmast „pioneer“ erikatse, arvates 09. I. 36. a.

Pesakotkas Karl Känd Maleva staabi õpperühmast „elektromontööri“ erikatse, arvates 08. I. 36. a.

Noorkotkas Evald Pander Valtu rühmast „kodune abimees, kingsepp, kodumaatundja, raamatuköitja, teejuht, sanitaar, ujuja“ erikatsed, arvates 07. III. 34. a.

§ 11.

Ülendan pesapojad haukapoegadeks:

Kuimetsa haukaperes: Lembit Töldsepp'a, Heinrich Nahkur'i, Lembit Orav'a, Hansel Peltoff'i, Arne Radala, Endel Tamm'e, Artur Greim'i Leevi Urke, Elmar Allikoff'i, arvates 23. XII. 35. a.

Kehtna haukaperes: Arkadi Blond'i,

Gerhard Jussi, Arvi Düüna, Elmo Mahooni, Väino Kleemann'i, Karl Sulakato, arvates 04. V. 35. a.

§ 12.

Ülendan algajad pesakotkasteks:

Nissi rühmas: Aksel Brakmann'i, Nikolai Salm'i, Eduard Lindberg'i, Voldemar Saaberg'i, Raimund Viik'i, Hans Lebert'i, Endel Tromm'i, Arnold Valdmees'i, Arnold Reinberg'i, Richard Tomberg'i, Ilmar Valdmann'i, Lembit Ney, arvates 18. XII. 35. a.

Kehtna rühmas: Leevi Illupmägi, Martin Jegerson'i, Jüri Riismann'i, Raimund Turu, arvates 24. XI. 35. a.

§ 13.

Kehtna rühma vanakotkas Heinrich Schmidt on nime eestistamise puhul oma nime muutnud ja uueks nimeks võtnud Heino Sepandi.

Alus: Kehtna rühma staabiliikmete nimestik nr. 64 — 1935. a.

(O. Suursööt),
Malevavanem.

Avaldan teadmiseks kl. peastaabi vhk. 11. XII. 1935. Nr. 423-R.:

„Läinud kevadel rikastus meie noorte näitekirjandus uue helinäidendiga „Isamaa auks“, mis kirjutatud kl. noorte elust. Uudisteose autoriteks on kodutütarde peavanem prl. S. Pruuden ja helilooja hra A. Virkhaus.

Arvestades selle helinäidendi kasvatusliku mõjuga meie noorsoole ja menuga tema senistel ettekannetel — omandas kaitseliit autoritelt kümneks aastaks autoriõigused.

Neil päevil saatis peastaap kõigile malevatele välja näidendi paljundatud teksti raamatud ühes klaveri saate koondisega. Ühtlasi on peastaabist saadaval suurema orkestriga ettekannete puhul orkestri pillide hääled nõudmise järele ühekordseks tarvitamiseks.

Kaitseliidu ülem soovitab seda helinäidendit meie noorte pidude ja ettekannete jaoks eelolevail jõulel, vabariigi aastapäeval kui ka teistel sobivatel juhtudel.

Näidendit tuleb soovitada peale oma organisatsiooni ka teistele kohapealsetele seltskondlikkudele organisatsioonidele ning anda neile tasuta kasutamiseks.“

O. Reintalu.
Malevapealik.

TEADAANNE.

Raamatukese „Mida peab teadma noorkotkas?“ trükk on otsas. Lähemal päevil ilmub uus täiendatud trükk. Üksikmüügi hind raamatul oleks 30 senti, kuid maleva kaudu tellides on üksikhind 15,5 senti. Samastel tingimustel on saada ka „Noorkotka laulik“ à 10 senti (üksikmüügil hind 25 senti).

Palun rühmadel Maleva staapi teatada, kas on nende raamatute peale tellijaid ja kui mitu eksemplari, hiljemalt 9. II. 36. a.

O. Reintalu.
Malevapealik.

Väljaandja: Harju maleva Staap.
Vastutav toimetaja: K. Saar.